

Šiame numery

Dirbti ir tarnauti laisvam lietuviškam žodžiui.
Birutė Pūkelevičiūtė literatūrinėmis temomis.
Kritikų pokalbyje Kęstutis Keblys.
Kalbinamas Vytautas O. Virkau jo parodos proga.
Dr. Martynui Anyšui prisiminti.
Vladas Jakubėnas apie Clevelando okteta.
Romo Viesulo parodos paraštėje.

Kertinė paraštė

Dirbti ir tarnauti laisvam lietuviškam žodžiui

Rašytojo - redaktoriaus Česlovo Grincevičiaus kalba, stidaranč "Draugo" dvidešimt trečią literatūrinę šventę š. m. balandžio 7 d. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoj.

Malonūs "Draugo" bičiuliai, Ačiū, kad atvykote. Be jūsų nebūtų šios šventės, nei iškilmingumo. Prašau būti mūsų svečiais ir labai gerai jaustis.

Su jūsų pritarimu "Draugas" yra tuo, kuo jis yra; su jūsų parama, rašytojų nenulstamu kūrybingumu ir mecenatų dosnumu "Draugas" jau galėjo išeiti dvidešimt trečią iš eilės be pertraukos romano konkursą, o tą tradiciją norime tęsti ir toliau.

Norime ir toliau jūsų neapvilti, norime dirbti ir tarnauti laisvam lietuviškam žodžiui. Sakau laisvam, nes šandien laisvas lietuviškas žodis galimas tik ne savam krašte, todėl norime ir privalom už jį kovoti ir jam aukotis. Jei to nedarytumėm, reikėtų išsižadėjimą tautinės savigarbos, reikėtų susidemoralizavimą patogumų pertekliaus jūroje.

Norime ir toliau dirbti visiems geros valios lietuviams, kalbėti naujoms generacijoms apie garbę būti lietuviams ir kovoti su didžiausiu šių laikų blogiu — melu. Kova su juo sunkesnė nei bet kada yra buvusi, kai pasaulį melas skleidžiamas moderniausiomis technologinio amžiaus priemonėmis, kai tai daroma valstybiniu mastu.

Jūsų palankumas ir pasitikėjimas duoda mums jėgų tęsti užimtą liniją: pagarba lietuviui, ir vertinimas tik jo atliktų darbų, ne jo žmogiškųjų silpnybių. Mūsų tikslas ne kova lietuviu prieš lietuvi, bet kova už lietuvi, už lietuviškuosius idealus ir krikščionišką humanizmą, jei kovojame, tai prieš beprasmiškumą ir menkumą ieškoti nedraugų mūsų pačių eilėse.

Tuo metu, kai mūsų tautos dėsantis daugiau negu tragiška,

tai protus, jėgas ir valią turime pajungti geresniam mūsų praeities palikimo įprasminimui ir šviesesnės ateities pramatymui. Reikia ir turime tarnauti tik tiesai, ir aukščiausias laikas atsisakyti kartais viliojančios melo dvasios, kurios ranka mesiliauja sėjusi neapykantos sėklą bei retina ir taip mažėjančias mūsų gretas.

Kovos ginklų naudodami žodį, jaučiame ir atsakomybę, jį sakdami. Į pasaulį paleistas žodis yra nesugrąžinamas. Žodis yra liudijimas, išduotas sau pačiam apie save patį, todėl esame įsitikinę, kad tas žodis turi būti šventas. Paleistą žodį teis istorija, o istorijos teismas yra negailestingas, nepalenkiamas, jo sprendimas nepakeičiamas.

Taigi "Draugas", prisilidamas tą atsakomybę, ir toliau nori būti visų lietuvių draugu.

Rečituojamas ir inscenizuojamas Birutės Pūkelevičiūtės premijuotojo romano fragmentas "Draugo" daliniojo žodžio koncerte ir premijos įteikimo šventėje, Chicagoj. Kairėje — aktorė Zita Kevalaitytė-Visockienė (Vilija) ir aktorius Vytautas Juodka (Naras).

RAIDĖS TURI MAGIŠKĄ JĖGĄ

Laureatės Birutės Pūkelevičiūtės žodis "Draugo" dvidešimt trečio romano konkurso baigminėje išskilmėje Chicagoj.

Mieli Bičiuliai,

Dėkoju jums visiems, atsilankiusiems šion popietėn, už man parodytą dėmesį. Jį pajutau, jį vertinu, jį giliai branginu.

Man buvo garbė šį konkursą laimėti, ir aš norėčiau palinkėti "Draugui" tolimesnės ištvermės. Dvidešimt treji metai ir dvidešimt trys knygos yra akivaizdus išeivijos kraitis. Tą turėtų pripažinti ir skeptikas. Jei tas dvidešimt tris knygas išrikiuotumėm lentynoje, manau, kad ir gana reiklus skaitytojas tarp jų aptiktų vieną kitą per daug nepeltingą knygėlę. Ir tai — nemėnka priežastis pasidžiaugti.

Mūsų beletristika labai jauna, o beletristas negimsta per naktį. Tautos, dang didesnės, negu mes, yra laukę didelio rašytojo ir nemirtingos knygos ištisus šimtmečius. Turime kantriai laukti ir mes. Tačiau kiekvienas sąžiningas rašto žmogus pamazū formuoja lietuvių literatūros tradiciją: knyga glaudžiasi prie knygos, fragmentas prie fragmento, kaip akmenėlis glaudžiasi prie akmenėlio, kol pagaliau nutiesiamas platus, šviesus kelias. Todėl laiko perspektyvoje visos rimtos patangos turi savo vertę.

Man nepaprastai malonu, kad šios knygos mecenatai yra Marija ir Antanas Rudžiai — šauni, pasigėrėtina pora, petys į petį besidarbaujanti lietuvybė. Rašytojas ir jo mecenatas turi būti bendraminčiai, antraip pati literatūros skatinimo idėja nustos savo prasmės, ir abi pusės liks viena kita nusivylusios. Todėl turiu prisipažinti, kad man labai svarbu, kad man anaiptol ne vis tiek, iš kieno rankų atėjo mano knygai skirta tūkstantinė.

Kai kurie rašytojai literatūros konkursų nemėgsta ir juose iš principo nedalyvauja. Tai suprantama, nes žmonės yra įvairūs ir jų pomėgiai nevienodi. Aš, priešingai, nuo jaunumės mėgau varžytis, mėgau rungtyniauti, ir todėl konkursas mane traukia. Man įdomus ringas, man įdomu rungtynių aikštė, aš

geidžiu varžovo. Noriu jį sutikti akis į akį, per jį išbandyti savo jėgas ir, aišku, trokštu jį nurungti. Mano dvasinei sąrangai konkursas yra paskatas.

Tiesa, kartais ir aš pagalvoju apie kitokį paskatą — pavyzdžiui, apie knygos užsakymą. Galimas daiktas, kad toks darbas būtų taipogi įdomus. Didele dalimi dėl to, kad jausčiau, jog manimi pasitikėta.

Telefoninė žinia iš New Yorko, kad laimėjau 23-į "Draugo" konkursą, man atnešė ir džiaugsmo, ir liūdesio. A, taip! Atnešė didelio džiaugsmo! Tai buvo viena tų retų valandų, kai žmogus gyslom, nervais, visa esybe staiga perpranta tai, ką iki to laiko buvo tik protu žinijęs. Aš, mano mieli Bičiuliai, pajutau didelę laimę: kad gyvenu laisvėje, kad galiu rašyti tai, ką noriu, ir galiu rašyti taip, kaip noriu. Kad neprivalau būti nei kryptinga, nei paklusni režimui, kad manęs niekas nevaržo ir neindoktrinuoja.

Buvo labai giedras sausio šeštadienis — saulė, sniegas, dangaus žydrumas ir visą sielą persmelkiantis džiaugsmas, kad turiu teisę išreikšti tai, ką jaučiu. Kad esu kaip oras, kaip vėjas, kaip vanduo. Kaip toji saulės nušviesta ir palaiminta diena.

Tačiau netrukus mano laimės būseną tarsi pasisuko. Ji man pasirodė tokia nejaukia išskirtinė, tokia nevisuotinė — tarsi prieštaraujanti bendram lietuvių tautos sielvartui. Lyg būčiau paukštis, išsprukęs iš miško gaisro, ir bandyčiau čiulbėti tuo metu, kai dega visi mano giminės lizdai.

Menininko laisvė... sparnuotas žodis...

Tokie dalykai mūsų tėvynėje nūnai tėra tik svajonė. Gabiausi žmonės, puikios moterys, puikūs vyrai — paversti vergais, jų kūrybinė galia prievartaujama, jų talentas piktnaudžiamas, mintis, prigimtine žmogaus teisė, užgniaužta. Vargas tiems menininkams, kurie junta, kaip kietai

Birutė Pūkelevičiūtė, kurios romanas "Naujųjų metų istorija" laimėjo "Draugo" dvidešimt trečią šio žanro konkursą, kalba premijos įteikimo išskilmėje balandžio 7 d. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoj.

Nuotr. A. Gulbinsko

juos laiko suspaudusi pavergėjo ranka. O jeigu esama tokių, kurių sąnariai nutirpo, kurie skausmo nebejaucia ir kuriuos laisvės troškimas jau apleido — už tuos dar baisiau.

Kai Lietuva pergyveno pirmąją rusų okupaciją, aš buvau labai jaunas žmogus ir lankiau dramos studiją. Tą pavasarį Kaune buvo lietuvių kalbų perrašomas filmas apie Lenina. Dramos studija turėjo tam darbui talkinti: mes darėme minios triukšmus ir dainavome Internacionalą. Baigus darbą, studijoje buvo suruošta vakarienė, kurioje atsilankė filmo režisierius, atsiųstas iš Maskvos. Jis mums sakė kalbą, kurioje maždaug taip išsireiškė: "Jauni žmonės, mes jums duosim viską — gerą gyvenimą, vardą, privilegijas, jeigu jūs būsite mūsų ruporais į laudį". Nežinau, ar pats žodis "ruporas" man pasirodė toks baisus, ar instinktyviai pajutau, ką reiškia menininko pajungimas, kad aš iki šiolie kas kartą sudrebu, tą prakalbą prisiminusi.

Reikia pridurti, kad Jonui Jurašui teatrą palikęs, jo vardas buvo išrautas, kaip piktžolė: neiliko pėdsakų, kad toks žmogus kada nors buvo dirbęs Kauno scenoje ir joje siekęs meninio išsiskyrimo. Toks buvo režimo kerštas.

Prieš metus išeivijos laikraščiai perspausdino Kauno Dramos teatro vyr. režisieriaus Jono Jurašo, viešą pareiškimą, kuriame jis išdėstė motyvus, privertusius jį pasitraukti iš teatro. Negalėdamas daugiau pakelti nuolatinio savo spektaklių darymo, cenzūros žirklių, veikalo idėjos luošinimo ir menininko sąžinę pastatęs aukščiau už nemenką savo sėkmę teatre, Jonas Jurašas šitaip rašo: "Mane degina neįgyvendintų ir sužalotų mano kūrinų balsas". Su koku tikslu prisiminęs direktyvas, kurioms jam teko nusilenkti, jis reziumuoja: "Pasirinkęs kompromisų kelią, menininkas nebejaucia, kaip senka jo dvasinės pajėgos, kaip jis artėja prie išsigimimo".

Reikia pridurti, kad Jonui Jurašui teatrą palikęs, jo vardas buvo išrautas, kaip piktžolė: neiliko pėdsakų, kad toks žmogus kada nors buvo dirbęs Kauno scenoje ir joje siekęs meninio išsiskyrimo. Toks buvo režimo kerštas.

Reikia pridurti, kad Jonui Jurašui teatrą palikęs, jo vardas buvo išrautas, kaip piktžolė: neiliko pėdsakų, kad toks žmogus kada nors buvo dirbęs Kauno scenoje ir joje siekęs meninio išsiskyrimo. Toks buvo režimo kerštas.

Jono Jurašo atvejis yra labai aiškus menininko konfliktas su sovietine sistema, kuri nori paglemžti pačias didžiausias žmogaus galias. Tironija ir menininkas neišvengiamai susikerta. Desperatiškas Jurašo šauksmas bus labai suprantamas, kai jam priešpastatysime oficialius sovietijos reikalavimus, kurie nesidrovint buvo paskelbti "Lietuvos Teatruose": "Tarybinis teatras, tai toks teatras, kurio tikslas per scenos veikimą ir jo vaizdus apginti dirbančiųjų interesus, jungti juos į vieną, kovai su eksploatatorium, įžiebtį entuziazmo liepsną, veržimąsi į komunistinę ateitį. Visi to teatro veiksmas — tai — proletariato nugalėtojo politika, tai partijos ir jos vadų politika, tai išlaisvintos žmonijos politika. Kiekvienas jo aktorius, tai nevien tik vaidila, bet pirmos eilės agitatorius".

Man rodos, sunku surasti aptariamą, tolimesnį meno tikslą, kaip ši šurpiai citata.

Aš kalbėjau apie teatrą, nes toji meno šaka man yra mažiau brangi už literatūrą. Buvau, esu ir iki gyvenimo galo liksiu dramos aktorė.

Jei, kaip matėme, tokios baisios replės laiko užgniaužusios teatrą, nepalyginamai sunkesnę baudžiovą neša rašytojas. Scenos menininkas juk yra interpretatorius. Daug nuozmesnis, daug šturpesnis yra pirmojo kūrėjo rašytojo išprievartavimas.

Sovietų Sąjungoje yra dvi labai aiškos menininkų kategorijos.

Paklusnūs valkučiai, sutikę tapti "ruporais į laudį", gauna tai, kas jiems buvo žadėta: vardą, privilegijas, net ir keliones į užsienį, kurių metu jie bando "apšviesti supuvusius Vakarus". Tie, kurie ruporais tapti nesutinka ir sukiša prieš žmogaus dvasios pavergimą, sėdi už grotų arba beprotnamuose.

Štai, tų dviejų kategorijų skirtybės: Eugenijus Jevtušenko per sieksinį interview "Playboy" žurnale jaukiai šneka apie dalykus, dominančius madingą vyrą, o kitas poetas, Jurius Galanskov, formaliai nužudomas ant operacinio stalo, kalėjime.

Neseniai visi su baime sekėme vieno žmogaus-rašytojo kovą prieš visą sovietinę imperiją.

Tikriausiai daugeliui kilo klausimas: kodėl raidė taip degina, baugina, dreбина — net milžinišką ir su niekuo nesiskaitančią sovietiją?

Kodėl žmonės raidę taip brangina? Sakoma: Akropolis pavirto griuvėsiais, o iš "Ilijados" neiškrito nė viena raidė...

Juk raidė iš pirmo pažvelgimo tėra mažas ženklukas popieriaus lakšte. Jina tik santarminumas, o užrašytas žodis neturi regimos gyvybės. Tačiau iš rašto, iš tų mažų ženklėlių pasiklinda pati didžiausia žmonijos galia — idėjos. Raidės turi magišką jėgą: jos atgyja, ima alsuoti, banguoti, liepsnoti! O drauge su jomis ateina siekimai, troškimai... Lyg vėjo pajudintas bekrastis vandenynas.

Taip, turime susimastyti ties rašto galia.

Nenorėčiau nuvertinti kitų meno šakų, tačiau, mano supratimu, literatūra yra pati rafineriška.

(Nukelta 13 pusl.)

O ką pasakys kritikai (3)

! kartuves tuos nedorėlius!

KESTUTIS KEBLYS

Pasaulio pabaiga!
Taip skelbia Rauda su Plunksn(a).

Tokio kataklizmo aktyvaizdoje negali tylėti, nes gal čia jau pasikutinę progą pasidalinti su tauta savo išmintim.

Ar kritikai-recenzantai nugyveno prozą — tuo reikalu vėliau. Pirmiausia — kaip su pačia proza?

Man atrodo, kad Kesto Raudos kieti žodžiai, surašyti "Aiduose", didele dalimi teisingi. Kai per penkmetį neužtinki nei vieno romano, nei vieno novelių rinkinio, kurie tavo supurtę ir didžiai pradžingintų, negi stosi įrodinėti, jog su mūsų išsiviję proza viskas tvarkoje?

Zinoma, Rauda savo įžangą Cinzo recenzijai kiek persūdo, truputį per garsiai pasisakoja. Bet tai jau šių dienų būtinumas — reikia garsiai reikšti ir perdėti reikalus, kad tavęs kas nors klausytų, atkreiptų dėmesį. O priminti, kad mūsų proza ne kokią stovį, gal jau ir buvo pribrėžęs reikalus. Tad nėra ko būkštauti dėl Raudos aukšto virpėjimo terminologijos: "nugyventa dailioji proza", "žemiausias nuosmūkių laikotarpis" ir t. t. Faktas, kad mūsų beletristika šlubuoja nuobodžiu, netvirtu keliu, ir tiek.

Na, žinoma, galėtum smulkin-tis, rakinėtis terminologijoje, sa-kyti, kad netikslu kalbėti apie nuosmūkių, jei nėra nuo kur smukti. Jei nusmuktų, tai anksčiau turėjo būti geriau. Bet ar buvo?

Praeitais visuomet ašiesiau at-rodą. Kadais būdavau pasirašęs vieną narsią nuosmūkių dekla-raciją. Tada atrodė, kad jau pa-čios juodžiausios dienos užgriu-vo, o dabar jas prisimeni kaip senus gerus laikus.

Nemanau, kad bendras dabar-tinės mūsų prozos lygis daug kuo skirtingas nuo sakykim, 1957-1959 metų produkcijos. Tada, jei prisimenat, pasirodė A. Skėmos "Balta drobė". Bet kartu su ja išėjo iš spaudos A. Rūko "Suža-lotieji", J. Ignatonio "Ir nevesk į pagundą", o sekantais metais S. Būdavo "Rūstis siena", P. Naujokaičio "Upeliui negrįžta į kalnus" ir J. Švaisto "Jo sužadė-tinė". Ar tai jau daug aukštes-nis lygis už pastarųjų poros me-tų prozą? Skirtumas tik toks, kad anuomet prasidėjo viena kita "Balta drobė", o dabar nesulaukiam ypatingai gerų, naujo vėjo įpučiančių veikalų. Ir gal dar tai, kad tuomet, jaunes-ni būdami, turėjome daugiau vil-čių atečiai — va, gal už metų, už kelių sužaliuos mūsų proza! Dabar tokių iliuzijų nebeturime. Todėl ir visas tas vidutinišku-mas taip slepia ir sudaro ka-tastrofiško nuosmūkių išpuolį. Aiškindamas, kodėl mūsų proza serga, Rauda pažiūrėjęs eilę taik-lių motyvų, bet vienu, manau, prašau gerokai į dausas. Ar-gi galima tvirtinti, jog mūsų beletristai neranda žodžio ir žmogaus dėl to, kad jie neatspa-rūs "ideologijų antplūdžiui", kad, bijodami visuomenės san-kių, atrajoja propagandines tie-sas? Jei mūsų vaizduojamas partizaninis judėjimas sutampa su visuomenės vyraujančia pa-žiūra į tuos reikalus, ar tai įro-dymas, kad rašytojai veidmai-niauja, bijodami karčių užpuo-limų "Laisvojo Lietuvos" ir "Naujienose"?

Yra dar kita galimybė — ra-šytojai tikrai tuo tikli. Truputį

pažįstu Baroną, esu porą kartų maloniai šneketėjęs su Kairiu, o Gliaudos publicistinius raštus skaitau su šventu entuziazmu. Ir man atrodo, kad šie trys vyrai (jų premijuotus partizaninius romanus Rauda ir bus turėjęs omenį savo rašte) tikrai yra įsitikinę partizaninės kovos kil-numu ir partizanų herojiškumu. Kuo jie kalti, kad jų įsitikini-mas sutampa su viešąja nuomo-ne arba su "politinių logoritmų lentelėmis". Žinoma, tai nema-dinga. Bet negi reikalausim, kad jie tyčia rašytų "prieš plauką", nors tuo ir netikėdami?

Sutinku, kad mūsų autoriai dažnai stokoja "aukštesnės jū-linės bei intelektualinės kultū-ros", bet nepasirašau po kaltini-mu, tvirtinančiu, kad mūsų ra-šytojai yra nenuoširdūs bailiai.

Aplamai, mes dažnai pervertinam visuomeninius ir politi-nius spaudimus. Net žvelgdami į literatūrą iš anapus. Jei randam ten, kad partizanai juodi ir be-širdžiai, o sribai — taurūs ko-votojai už žmonių gerovę, aiški-name, kad tai kalba ne rašyto-jas, o pakaušį įbestas partinis revolveris. Gal kartais ir taip. Bet man atrodo, kad ir Sluckis, ir Avyžius, ir Bubnys, ir Mike-linskas, ir dar kiti rašo šitaip ne dėl to, kad taip reikia, bet dėl to, kad jie tuo tiki. Žinoma, sunku įsivaizduoti, kad kas nors tikėtų tokia baisia neteisybe. Bet dar sunkiau įsivaizduoti, kad visi tie rašytojai tebtų valdžios spau-dimui nusilenkti veidmainiai. Aišku, yra ir ten tokių, kurie komunizmui netiki. Bet jie nera-šo, nes žino, kad nespausdins.

Taip, kalti kritikai ir recen-zantai. Į kartuves tuos nedorė-lius!

(Kitą šeštadienį Raudai ir Plunksn. atsilieps Bronys Raila)

Adomas Varnas
Iš šiuo metu vykstančios dailininko darbų parodos lietuvių Tautinio namuose, Chicagoj

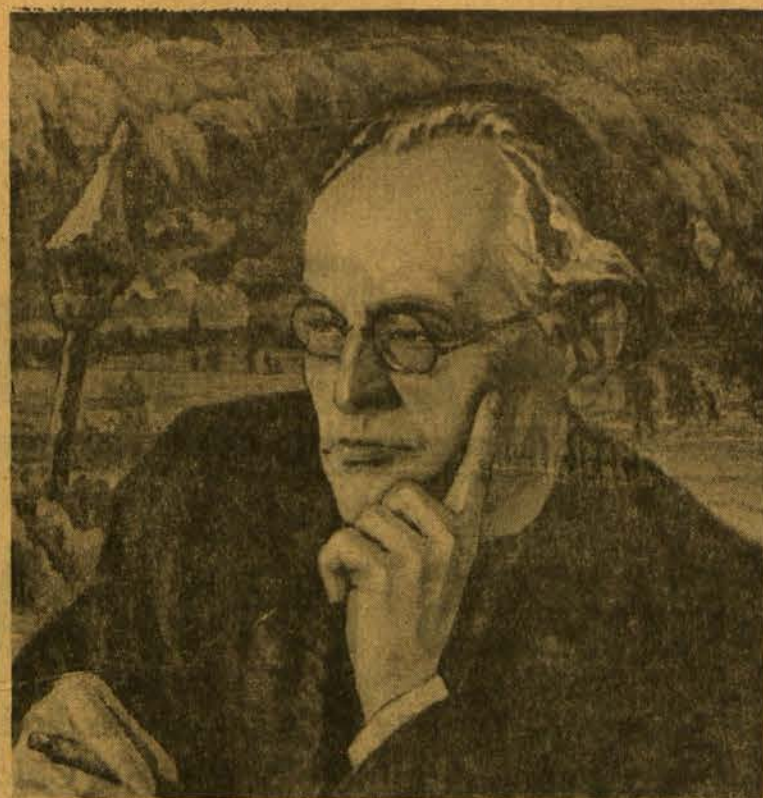
Butvilaitės portretas
Nuor. V. Noreikos

Nikolajus I-sis būtų problema lengvai išsprendęs

K. Raudos recenzija "Aiduose" (1973 m. gruodis) ir pora į parėmusių skyrelių Plunksn(a) Kertinėje parašė "Drauge" apie išsivijusią grožinę prozą ir kritika tapo akstinais eilė straipsnių apie "čionykštę beletristiką" "Drauge". Kaip parašė "skilti-ninkas", džiaugiuosi, kad tokia serija užgimė. Kritikai jau seniai buvo besurėmę galvas tokiai kriti-kei puotai ir apyskaitai. Bus įdomu skaityti. Tačiau, besiru-šes "Drauge" parašėte paminė-ti ir gerąsias mūsų kritikos puses, noriu dabar savo tuodu apynu-giu skyreliu papildyti ir atstatyti pusiausvyrą, ypač, kadangi su-tinku su daugeliu simpoziumo

pradininko, Antanaičio, išve-džiojimų.

Antanaitis teisus, priminda-mas, kad "profesionalo" kritiko sąvoka ir slidoka, ir miglota. Ca-ras Nikolajus I-sai būtų ta prob-lema lengvai išsprendęs, apvil-kdamas "profesionalus" kritikus uniformomis. Deja, kaip tvirti-na "profesionalai" ir mėgėjai is-torikai, caro nebėra. Amerikos universitetuose galima klausyti kritikos kursų, rašyt disertacijas apie kritiką ir gaut diplomą. Toksai diplomuotas kritikas ga-lėtų vadintis "profesionalu", bet jį dažnai pralens "formalinio išsilavinimo" neturintis kritikas. Uždarbis, kaip "profesionalumo"

Adomas Varnas

Poeto Fausto Kiršos portretas

irodymas? Net ir Amerikoje iš-kritikos pragyvena labai nedaug-gelis. Taip, ne tik "priimtinai", bet ir prie rašto žaidžiu dėtinas toksai kritikas, kuris, pasak An-tanaičio, kad ir "neturėdamas" formalinio išsilavinimo, turi ta-lentą, nestokoją... įžvalgumo ir šiuos "rankius" nuolat aštrina sistemingomis neformaliomis studijomis.

Bet nors tas "profesionalo" ter-minas nėra aiškus, ar tai reiškia, kad jis taip ir išgaruoja, kaip "Benson and Hedges" dūmelis, ar kad jį minėtį tereikia "švais-tytis"? "Profesionalumo" sąvoka žino ir vertina kiekvienas ama-tininkas, batiuvis ar stalius, auk-sakalys ar aktorius, rašytojas ar kritikas — tiesa, rašytojai skiria-siu, kad juos kartais pabučiuo-ja mūzos — ir ne tik tada, kai jie išskirtinai ta profesija verčia-si, ar iš jos duona pelnosi. "Pro-fesionalumas" jiems arba siekti-nas idealas, jų amatų glūdinčių galimybių pilnutiniausias įgy-vendinimas, arba, kasdieniškes-niu mastu, bent pagrindinių iš-jų amato išplaukiančių uždavi-nių išsprendimas, sąlygų išpildy-mas. "Profesionalo" batiuvis ba-tas neišsijęs po trijų dienų. "Profesionalas" aktorius kalbės suprantamai, žinos, kur dėt ran-kas, ir neužklūs už baldų.

Gal, panašiu amatininkišku-mo požiūriu vadovaujantis, gali-ma mėginti sudaryti ir "profesio-nalo" kritiko portretą. Siūlau ke-lėtą bruožų, kuriuos būtų galima pildyti (ir pildyti): 1. Jis moka skaityti ir todėl sugeba atpasako-ti skaitytojui veikalo turinį be es-minių iškraipymų, 2. Jis moka rašyti — negrūvinėdamas, ir nemikšiodamas, 3. Jam žinoma literatūrinės kritikos terminologi-ja, 4. Jis tiek susipažinęs su lietu-vių ir nelietuvių autoriais, kad gali įstatyti recenzuojamąjį į jo apytikrę vietą bendriniame lite-ratūros žemėlapyje, 5. Jis bent prabėgęs seka nesibaigiantį kritikinį dialogą Lietuvoje, išsivi-joje ir likusiam pasaulyje, 6. Jis neapsiriboja ideologiniais, pa-triotiniais ir moralistiniais šūkiais bet formulėmis, nors jis gali būt ir dogmatikas, ir kraštutinis pa-triotas, ir moralistas. (O jei kriti-kas turi ir daugiau gerų savybių, tai jau migdolai į pyragą, ypa-tingos šventinės dovanos).

Pritaikius tokį, kad ir nepilna, mastelį "Drauge" simpoziumo-naujagimio dalyviams-kritikams — Antanaičiui, Jonynui, Kebliui, Railai, ir Visvydui — matyti, kad jie visi "profesionalai", nors jų stiliai skirtingi, pažiūros ne-vienodos ir plaukai kitaip raito-si. Tokių "profesionalų" kritikų yra ir daugiau, "Aidu", "Metme-nų", "Drauge" ir kitose skiltyse. Žinant išsivijusią sąlygą, tai yra šviesioji mūsų kritikos pusė, ku-ria galime didžiulis ir kurią bū-tina paminėti šalia neigiamų pa-stabų.

Bet kas tą kritiko "priimtinu-

neperdėti). Pavadinti jį "čurkš-le", tačiau, būtų per mažą. To-dėl pataisau savo terminą į tiks-lesnį: "čurkštą" — tarp čurkš-lės ir sriauto.

Straipsnelio užbaigai prašosi pacituojami šie kito "Skilti-ninko" ir labai artimo giminai-čio žodžiai. Jis (K. R., bet ne Kostas Rauda, "Drauge" para-šė "O, poetai, o kritikai!") kvie-tė mus pagalvoti, kas atsitiktų, jei kritikai imtų ir išnyktų. Il-gainiui K. R. tvirtino, mes imtu-mėme nerimti, nerimtis ir kriti-kų pasigesti. Mes pasigestume "to aido, kurį suteikia pajėgi kri-

tika", nes "be kritikinės dimen-sijos ir kūrybinis vyksmas nepil-nas".

Plunksn.

LENKŲ MENO PARODA

Lenkų meno klubas Chicagoje rengia tapybos ir skulptūros pa-rodą, kurioje dalyvaus Chicagoje ir apylinkėse gyvenę lenkų kilmės menininkai. Paroda ati-daroma bal. 28 d. 3 v. p. p. Secu-rity bendrovės rūmuose, 1209 N. Milwaukee Ave. Tesis iki geg. 5 d. Atdara popietinėmis valando-mis. Bus skiriamos premijos.

PR 8-3229-4

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS

2358 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akuserija ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-4446

8007 W. 73 Pl., Justice, IL. 599-0500

Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ CHIRURGIJA

Tel. — 656-0533

FOX VALLEY MEDICAL CENTER

860 Summit Street

Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street

TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirm., ir ketv. 1-4 ir 7-8; antr., ir penkt. 10-4, šešt., 10-2 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6980

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rezd. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti: MI 3-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akų Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirm., antr., ketv., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šešt., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Treč., ir šešt., uždaryta

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Treč., ir šešt., tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškrysa trečiądienius

Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Apsimoka skelbtis dien. DRAUGE, nes jis plačiausiai skaitomas lie-tuvių dienraštis. Gi skelbimų kai-nos visiems priimamos.

Tel. REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3925 West 59th Street

Val.: pirm., antr., ketvirt., ir penkt., nuo 12-4 val., p. p. 8-3 val. vak., šešt., 12-2 val. p. p. o treč., uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL

KRIAUGELIONAITĖ

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2750 West 71st Street

Tel. 756-3717, neatliepas skambinti 846-3900. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Treč., ir šešt., nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rezd. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 3 iki 7 val. p. p.

Tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinus ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street

Val. antr., nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2380; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. RE 5-4410

Rezd. GR 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisa ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 8 iki 8 v. v. šešt., 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt., 2-4 ir 6-8. Treč. ir šešt., uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 South Albany Avenue

Val.: Pirm., 6-8 p. p. antr., 2-5 p. p. penkt., ir šešt., 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubius reikalus, susitarus.

Tel. Ofiso GR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šešt., pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-3141; namų 636-4850

Val.: pirm. antr., ketv. 2-5 ir 6-8. penkt., 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Nesėdžiu medžio pavėsy

Pokalbis su dail. Vytautu O. Virkau

Ciurlionio galerijoje, Chicagoj ateinanti penktadienį (balandžio 19 d.) 7:30 val. v. atidaroma Vytauto O. Virkau tapybos darbų paroda. Paroda rengia Santa-rasviesa. Dailės bičiuliams bus įdomi proga pamatyti, ką pastaruoju metu yra sukūrus vienas iš ryškiųjų, jau pokario metais išsivijoj subrendusių, mūsų tapytojų. Paprastai pokarinis mūsų dailininkų spiečius daugiausia vis siejamas su Freiburge tada egzistavusia ir dail. V. K. Jonyno vadovauta mokykla. Tačiau V. O. Virkau su Freiburgu nesusiliečia. Jis yra kiek jaunesnis, yra vienas iš pirmųjų, kurie meną studijavo jau čia, Amerikoje. Chicagos Meno institutą magistro laipsniu Virkau baigė 1956 m. Po to dailininko visose eilėse bendrinių parodų, surengė taipgi individualių — tik savo darbų parodų, reiškęsi ir reiškiąsi taipgi grafikoje, iliustruodamas knygas, piešdamas ex librisus ir kt. Jo tapyboje gražiai tarp savęs sugyvena ir abstraktas, ir atpažįstamos gamtos formos ir geometrinių konstrukcijų linijos. Parodos proga čia ir užkalbiname patį dailininką.

— Girdėta, jog vieni dailininkai jau iš anksto pramato ateities datą būsimajam savo parodai, o pasakau jau intensyviai tapo, jau ruošdamiesi, kiti — metų metais tapo, apie parodą nė negalvodami, o kai paveikslų savime prisirenka, rengiama jų paroda. Ar prie pirmųjų, ar prie antrųjų reikėtų skirti Jus? Kokias paskaitas ir kokias priežastis dar galėtų būti lyg ir pagalbines priemones Jūsų šios parodos atsiradimo faktui?

— Manau, kad man geriausiai tinka antrasis darbo būdas. Specialiai parodoms netapau — darbas pas mane vyksta gan lėtai, vienu metu. Jei yra darbų ir

yra proga — paroda galima ruošti. Aišku, jei iš vis nebūtų galimybių rengti parodų, tai būtų sunkiau ir tapyti. Taigi nors netapoma publikai, bet malonu, jei darbus galima parodyti; tokiu būdu parodos rengimas netiesiogiai paskatina dirbti.

— Esate ne tik dailės dėstytojas kolegijoje, ne tik labai savitas mūsų tapytojas, bet ir, bent vasaros metu, ūkininkas šiauriniame Visconsine. Įdomu, kas Jus traukia prie žemės, prie daržo, prie gėlių, prie sodo? Ar tai gogeniškas "bėgimas nuo civilizacijos", ar tai asmenišką Jūsų dvasios šauksmą?

— Nuo civilizacijos "gogeniška" bėgti visai negalvoju (Gauguin'as ir pabėgęs laimės nerado). Civilizaciją visuomet vėžiuosi kartu su savim, tai nors ir norėčiau nuo jos pabėgti, nežinau, kaip tai padaryti. Paprastai menininko gyvenimas asocijuojamas su miestu, bet tai ne visai teisinga — net ir šandien pirmąją New Yorko menininkai iš tikrųjų dažnai pačiame mieste ir negyvena iš viso arba bent vasaras praleidžia kur nors miesteliuose ar kaimuose. Gal būt, dar studentaujančiam, jaunam dailininkui miestas yra nepakeičiama mokykla, bet vėliau miestas ir dažni kontaktai su kitais menininkais nėra būtinas dalykas, nes galų gale menas išskyla iš paties dailininko aplinkos supratimo.

Gamtą mėgstu jau nuo pat vaikystės ir joje randu daug motyvų tapybai. Vadinamas socialinis žmogiškas elementas manęs niekad nedomino ir mano darbuose jis neturi jokios prasmės.

Sode ar darže mėgstu dirbti, negalvodamas apie jokių menų ir ar tai būtų naudinga tapybai. Jei vėliau kas nors iš to atsispindi, man nežinant, droբėj, tai vi-

Ciurlionio galerijoje, Chicagoj, susitikus. Dail. Zita Sodeikienė ir dail. Vytautas O. Virkau. Nuotr. V. Noreikos

sai atsitiktinis, mano nekontroliuotas įvykis.

— Ar su tuo Jūsų bėgimu į gamtą reikėtų risti ir taip dažną Jūsų drobėse gyvosios gamtos detalę, realiu ar suabstraktintu gėlės, žolės ar lapo pavidalu?

— Taip, manau, kad gamtos detalės perėjo į drobę iš gamtos stebėjimo. Nors čia būtinai noriu pabrėžti, kad net ir nežinau, kada tas stebėjimas vyksta, ir jei yra toks momentas, kada jis būna. Nesėdžiu romantiškai medžio pavėsyje, škiuodamas ar šiaip dūmodamas ir ieškodamas meno motyvų. Laikau tai visai nereikalinga ir net juokinga. Aplamai gamtoje meno reikalais neužsiimu ir tais reikalais nekalbu. Mano darbas grynai studijoj, prie dirbtinės šviesos, mieste. Be to, to darbo labai nemėgstu ir tapyti reikia man tikrai prisiversti — t.y. pats procesas manęs visai nedomina.

— Kokia būtų Jūsų nuomonė apie šandieninę pasaulinio ir mūsų meno išsivijimo situaciją?

Kokia yra ar bent artimiausio ateityje žiūrima jo kryptis? Ar dar vis abstrakto tvirtovė stovi su iškeltomis vėliavomis, ar jau ieškomi, ar jau ir randami nauji keliai?

— Nelabai matau, koks galėtų būti skirtumas tarp pasaulinio ir mūsų meno išsivijoj. Mano nuomone, yra tik menas, sukurtas žmogaus. Kiekvienas menininkas meno problemas savitai sprendžia, ieškodamas sau tinkamiausio kelio ir stiliaus. Kai kurie tai atlieka estetiškai plotmėje, kaip ir turėtų būti, o kiti socialinėje plotmėje, kaip neturėtų būti. (Tą įrodo galutiniai rezultatai).

Kokia meno srovė dominuos po metų, kitų, pasakyti neįmanoma. (Galerijos už tokias pranašystes daug sumokėtų). Taigi, lieka tik dirbti ir pasitikėti savim, nes ieškojimas kelių nėra darbas. Naujų kelių labai daug, nors visuomet atrodo, kad štai jau ir galas. Kažkaip išeitis visuomet surandama, net ir toks "conceptual art" nėra kelio galas. Na, o dėl abstraktizmo, tai reikia prisimin-

ti, kad menas visuomet buvo tikrovės abstrakcija, visumos dalis, visuomet kruopščiai atrinkta ir izoliuota detalė, visuomet tik suprasdinimas to, ką žmogus mato ir jaučia. Taigi, jei žlugtų abstraktizmas, žlugtų ir ligšiolinis meno supratimas.

— Kiek aplamai paveikslų bus išstatyta šiemetinėje Jūsų parodoje? Ar tai vis bus naujieji, anksčiau niekur nematyti Jūsų darbai? Kurie temų ir formų bruožai dominuos parodoje ir kaip jų buvo siekta?

— Kiek darbų bus parodoj, dar nežinau, dar nieko neatrinkau — kabinsim kiek tilps. (Patalpos turi daug durų ir langų, o mažai sienų paveikslų kabinimui). Kai kurie, be abejo, bus jau matyti, kiti bus nauji ir niekur dar nerodyti. Gal būt, paroda susidarys iš penkerių — šešerių metų darbo, o gal įvairumo dėlei reikės idėti ir ką nors iš ankstyvesnio laikotarpio. Kokių temų ir bruožų tie darbai bus, irgi sunku man pačiam pasakyti — darbai turės patys už save kalbėti.

Vladas Šlaitas

PIRAMIDŲ PAVĖSYJE

Kadangi žemė,
kurioje gyvenu,
nesensta,
kadangi auksinis
saulės lietsargis,
po kurio gyvenu,
nesensta,
kadangi mėnulio ir žvaigždžių blizgesys nesensta,
tai reiškia,
kad aš tik vienas esu atiduotas senatvės malonei
ir mirties pabučiavimui.
Ir tačiau aš sakau:
pabučiavimui,
nes pabučiavimas reiškia malonę,
nes pabučiavimas
nieko bendro neturi su neapykanta,
su grasinimu
arba baime,
nes pabučiavimas
reiškia kūnų susijungimą meilės malonėje.
Net ir patys seniausieji mūsų protėviai,
egiptiečiai,
kurie nelaisvėje mes gyvenome,
net ir jie jau tikėjo į pomirtinį gyvenimą,
nors netobulų ir savotišką,
su hieroglifais ir inkantacijom piramidžių pavėsyje.

O mano Dieve!

Kaip gerai, kad prieš du tūkstančius metų
Tu mums davai,
mirtingiesiems,
tikrą tikėjimą
į pomirtinį gyvenimą,
nes be mirties ir be kryžiaus
nebūtų tikro gyvenimo:
būtų tikta hieroglifai ir inkantacijos
piramidžių pavėsyje.

JEIGU NEBŪTŲ VĖJO

I
Žolė ir debesys liudija vėją.
Jeigu nebūtų vėjo,
nebūtų judesio,
jeigu nebūtų žolės,
tai nebūtų ir judesio,
kurs palaidytų vėją,
ir žolė arba debesys
būtų tušti ir visai nereikšmingi dalykai.
Bet žolė nuolat liudija vėją
ir tuo pačiu nuolat liudija judesį,
kurs yra šio pasaulio pradžia ir pradžia mano mąstymo.

II

Jeigu nebūtų meilės,
nebūtų džiaugsmo,
jeigu nebūtų džiaugsmo,
tai nebūtų ir liudėsio,
jeigu nebūtų liudėsio,
tai nebūtų tada ir džiaugsmo su kuo palyginti,
ir gyvenimas būtų graudus tartum plynas laukas
be žolės ir be vėjo.

III

Bet žolė nuolat svajoni vėją, ir vėjas liudija
žolės judesį savo malonėje,
nes žolė,
judesys
ir vėjas yra sinonimai,
kurie liudija man,
mirtingajam,
Dievo malonę.

Raidės turi magišką jėgą

Atkelta iš 1 psl.

nuočiausią meninė išraiška. Bet joje beveik neįmanoma išlikti neužsiangąžavus, nepaskelbus savo tiesų, savo tikėjimų, savo idėjų. Rašytojui neišvengiamai tenka pasisakyti: už ar prieš įvairias gyvenimo formas.

Neseniai New York'e buvo pagrota naujoji, 15-ji Šostakovičiaus simfonija. Visų nustebimui, pirmoje jos dalyje nelaukta pasigirdo trimto šauksmas iš "Wilhelmo Tellio". Laisvės motyvas?.. Skubiai pradėta nagrinėti: ką reikėtų šios temos įjungimas į 15-tąją simfoniją? Ar kompozitorius pritaria Solženicinui ir disidentams? Simfonija buvo pavadinta "Šostakovičiaus enigma".

Taip, muzikoje kartais įmanoma išlikti mįslingu ir savo pasaulėžiūros galutinai neatskleisti. Tačiau literatūroj tą žymiai sunkiau padaryti. Rašytojas beveik visados aiškiai išsitaria pačiais svarbiausiais žmogiškos egzistencijos klausimais. Ypač beletristas.

Todėl kiekvienas totalitarinis režimas ypatingai gėdžia užrūpuoti literatūrą. Apie rusų rašytojus — paklusnius ir disidentus — visi esam šiek tiek informuoti, nes žinias noriai skelbia Vakarų spauda. Tačiau rusų tauta vis dėlto yra valdančioji tauta. O lietuviai rašytojas yra kilęs iš genties, kurią nutarta sunaikinti.

Taigi, kaip sekasi lietuviui rašytojui?

Apie tą nugirstame tik iš ke-

lintų lūpų atėjusius pasakojimus: apie vieno ar kito pernelyg ankstyvą mirtį, apie vieno ar kito atliktą katorgą ir apie galutinį menininko suniokojimą, verčiant jį šlovinti sistema, kuri ir dvasines, ir fizines jo jėgas sužlugdė. Taip, mano mieli, reikia... kurti! Ne deklamuoti sveikatos posmus, bet rašyti savo žodžius ir nukryžiuoti savo sielą.

Pabandykime valandėlei tą baisų procesą įsivaizduoti.

Putinas, parašęs pirmąjį "Sukilėlių" tomą, cenzūrai apsižiūrėjęs, buvo lieptas antrąjį tomą parašyti kryptingai, idant nebūtų daugiau "šovinistinių tendencijų ir pronacionalistinių perdainavimų".

Vargšas rašytojas bandė lūkuruoti ir antrojo tomo rašymą atidėlioti.

Aš perskaitysiu trumpą ištrauką iš Putino dienoraščio. Dienoraštis sovietinėje santvarkoj, aišku, irgi nėra apsaugotas privatumo teisėmis, todėl atsakyma, kaip "linksma", kaip "malonu" kurti Sovietų Sąjungoje, surasime tarp šių graudžių eilučių: " ... "Sukilėliai" nejudą. Vargė mano, kaip man kartais esti bloga... Žūt būt reikia baigti "Sukilėlius". Ak, kiek jie man prigadino kraujo ir atėmė laiko!"

Sovietija dažnai giriasi didžiuliais tiražais ir bando suvienkinti negausias mūsų knygų laidas. Jei aš būčiau idėjiniai išprievartauta, man būtų baisus kiekvienas tokios knygos egzempliorius. Ir juo tų knygų būtų daugiau, tuo man būtų šur-

Vytautas O. Virkau Kompozicija (42 x 42, 1973) Iš dailininko parodos, balandžio 19 d. atidaromos Ciurlionio galerijoje, Chicagoj

piau. Mane persekiojusių melo žodžių, pasklidę tūkstančiais, kaip nuodai, kuriuos paliejau į savo tautą silpnumo valandoj, dvasiniai suniokota ir ištasyta. Neabejoju, kad pavergtas rašytojas kiekvienu metu iškeistų savo didžiulius tiražus į kelis, kad ir šapirografuotus, egzempliorius, kuriuose jam būtų leista kalbėti taip, kaip jis iš tikrųjų jaučia.

Šiandieną Verbos.

Prieš daugelį metų Raudonosios armijos apsuptame Dancigetokią dieną prasidėjo man labai lemtinga Didžioji savaitė, kurią

rybinei Armijai pergalingai triuškinant fašistinius grobikus. Jūs pademonstravot labai aiškų, nedviprasmišką požiūrį į šiuos klausimus. Ir ne tik tai aiškų, bet giliai neteisingą, dar daugiau — svetimą mums ir priešišką". Nors man ir pripažįstami šie kiek tiek sugebėjimai, tačiau ko jie verti, jeigu esmi nekryptinga: "Taip, Jūsų romanas parašytas gabia daug mačusio ir pergyvenusio žmogaus ranka. Bet, deja, tik daug mačusio bei pergyvenusio ir žymiai mažiau galvojusio, mačusio". Nežiūrint to, kad nemokėjau galvoti, pasirodo, rašiau savo knygą "...Šaoningai ir apgalvotai falsifikuodama gyvenimo tiesą, nesugebėdama supaprasti didžiulios išvaduojamosios šio karo prasmės. Išvada aiški: aš esu "... visos mūsų santvarkos, mūsų idėjų ir mūsų žmonių priešas".

Žmonių priešas? Štai, kuo tapčiau, jeigu panorėčiau parašyti knygą apie tuos įvykius, kuriuos mačiau savo akimis, kurių liudininke buvau aną fatališką pavasarį Dancigo mieste.

Toliau "Tėvynės balsas" šitaip rašo: "... pas mus jau išaugo nauja tvirtų, jaunų, sąmoningų žmonių karta, kuri tik iš tų patų pasakojimų ir knygų žino apie sunkią buržuazinę praeitį, apie fašistinės okupacijos slogetį. Tarybų valdžia jiems — gimtoji, jų pačių valdžia. Kitos valdžios jie nepažįsta ir nepripažįsta. Tai žmonės su visiškai nauja, Jums nepažįstama ideologija ir psichologija".

Ir tada "Tėvynės balsas" mane tikina, kad aš suklydau, kad nesupratau istorinės pamokos.

Tiesa, pavergtėje tėvynėje iš-

augo nauja karta. Bet suklydau ne aš, o "Tėvynės balsas". Išaugo tokia karta, kurią mes sekame su nuostaba ir pasididžiavimu. Juk ir Romas Kalanta, už Lietuvos laisvę susideginęs Kau-no Miesto sode, buvo laisvės nematęs, juk ir jam sovietinė valdžia buvo gimtoji...

Ir visa tai, mano mieli, nėra legenda:

Neseniai, visai neseniai, jauni žmonės, laisvės nepažinę ir jos nematę, miniomis išsiliejo į Laisvės alėją, šaukdami "Laisvės Lietuvai!" Ir, tasmami užplaukų, daužomi šautuvų buožėm, iškėlė prie Igulos bažnyčios trispalvę.

Iš kur jiems padvelkė laisvės vėjas? Kaip, kada jis juos apsvaigino? Gal prašneko pati Lietuvos žemė, gal apie laisvę jiems pakuždėjo praplaukdamai debesys, gal sušlamėjo Laisvės alėjos liepos?

O gal dar kartą atgijo lietu-

viško rašto raidė... Kadaise dar komą graždankos ženklais, o dabar kraipoma, tasmoma, verčiama sudėlioti melo žodžius. Gal toji maža, juoda, vargana raidė atgijo, suliepanoj... Ir jaunajai lietuvių kartai sušnabždėjo:

O tačiau Lietuva
Tik atbus gi kada:
Ne veltui ji tiek iškantėjo!

LIEUVISKŲJŲ EX LIBRISŲ PARODA CHICAGOJE

Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje (4012 S. Archer Ave.) balandžio 17 d. (trečiadienį) 8 val. vak. bus atidaryta penkių lietuvių dailininkų Ex librisų paroda. Muziejuje bus išstatyta 106 Ex librisai. Parodos atidarymo vakare apie lietuviškųjų Ex librisų išsivystymo istoriją kalbės G. Vėžys. Parodoje bus išstatytas ir jo paties turimų Ex librisų rinkinys. Paroda muziejuje vyks iki gegužės 10 d.

Tvirtos būdo ir geros širdies

Pagarbiai dr. Martyną Anyšą prisimenant

GEDIMINAS GALVA

Veik prieš 44 metus užsimezgė mano pažintis su dr. M. Anyša (1895.XL5 - 1974.I.29). Lietuvos vyriausybės nutarimu, ką tik man baigus universitetą, buvau išsiųstas į užsienį jos pavestiems ūkio klausimams studijuoti. I Hamburgą atvykau padirbėti žinomame "Weltwirtschaftliches Archiv" — pasaulinio ūkio archyve, kuriame buvo telkiama medžiaga man rūpimais klausimais.

Netrukus turėjau malonią progą lankytis Lietuvos konsulate Hamburgėje. Ten ir susipažinau su konsulu M. Anyša, kresnu, bet judriu bei energingu vyru, teturėjusiu 25 metus amžiaus. Metus žvilgsnį į jo veidą, matėsi tvarkinga šukuosena, plataka kaktas, vešlūs antakiai, ilgokas nosis ir stiprūs žandikauliai, liudiję jo ryžtą ir valią. Bent man anuo metu susidarė įspūdis, kad jo apskritoka galva prasikišo bendroje išvaizdoje.

Mudviejų šnektą greitai užsimezgė, lyg būtume buvę seni bičiuliai. Jis buvo nuoširdus, atviras ir greitai susivokė pokalbį.

— Kur sustojote.
— Viešbutyje.
— Kuriam galui viešbutiui mokėti? Konsulato patalpose, trečiame aukšte, yra erdvus kambarys, skirtas svečiams. Taigi būkite mano malonus svečys.

Rytojais dieną jau persikėliau į minėtą kambarį ir ten gyvenau kelis mėnesius, kol baigiau užsiimti darbu.

Konsulo kelnėse

Aš jau buvau daug keliavęs, tačiau Hamburgėje sulaukiau tikamos pamokos. Lietuvos konsulas buvo išskirtinai gerame kvartale. Priešais jį, skersai gatvės, buvo policijos nuovada. Aš sau ir galvoju: juk čia vagis tikrai neįsirioglys. Pravėriau trečiojo aukšto langą ir kiek paskaitęs, užmigau.

Rytą nubundu ir randu jau ištuštintą kambarį. Dingę visa mano apranga. Nėra kostiumo ir marškinėlių. Taigi stoviu naktinėje aprangoje ir galvoju: čia jau pono konsulo išdaiga. Tuojau nusiliukinau į antrą aukštą, kuriame M. Anyšas gyveno, ir, sutikęs tarnaitę, tariau:

— Žinau, kad ponas konsulas yra pokštininkas, bet jau menki juokai mane palikti naktinėje aprangoje. Man teliko tik batai, kuriuos buvau už dirbų palikęs nuvalyti.

Pažadintas Martynas buvo rimtas, lyg Patrimpas.

— Susimildams, aš ne naktibalda, o sveiko aprangą imti jau ne mano skonio išdaiga. Matyti, turėjai nekvietimą, bet mandagiai sveiki, nes jis nesitėkė net miegančio pabudinti. Čia juk Hamburgas, o ne vienkiemis prie Biržų.

Reikalas buvo greitai patvirtintas. Martynas atnešė kelnės ir man įteikė. Aš buvau aukštesnio ūgio ir liesokas. Konsulo kelnės tiesėkė puokę blaizdų. Atrodžiau tikrai juokingai, bet Martynas nei žodelio. Kai aš užsivilkau iš jo skolintais pinigais pirktą naują eilutę ir ją aplaistėme, Martynas paleido taiklias pašaipos strėles.

Kintų vaikas

Martyno Anyso tėvas buvo jūrininkas, išmaišęs pasaulį. Ir jo tėvas bei prosenėliai buvo jūrininkai. Tik, vedęs ūkininkaitę, įleido šaknis Kintuose ir tapo žveju.

Tėvo nusistatymas buvo aiškus — kas bebūtų, bet nutarė visus vaikus leisti į pradžios mokyklą. Anyšai sulaukė didelės

šeimos, keturių berniukų ir trijų mergaičių. Pirmutinis sūnus buvo Martynas, 1902-10 metais jis lankė Kintuose pradžios mokyklą ir ją baigė. Tėvai buvo pasiturintys, bet vis dar taupė ir žvalgėsi pirkti didesnį ūkį. Martynas jau pradžios mokykloje pasižymėjo gera atmintimi ir kitais gabumais. Mokytojas skatino tėvą toliau Martyną mokyti, bet šis reikalas laikinai įstrigo. Vienius metus Martynas buvo tėvui talkininkas ūkyje ir Kuršių mariose žvejoti, o antruosius dirbo štamamu juodkrantės žvejybos prižiūrėtoju laive.

Kas gi per vienį tie Kintai. Tai Šilutės aps. bažnytkaimis ir valsčiaus miestelis, anuo me-

Dr. Martynas Anyša
(1895-1974. I. 29)

tu neturėjęs 500 gyventojų. Vietovė sena, istorinė. Ji šliedinosi prie Kuršių marių ir ją siekė senasis Klaipėdos-Ventės vieškelis. O ji buvo graži. Šiaurėje ir vakaruose plačia juosta tęsėsi pušynas, jau 1700 m. pradėtas sodinti Kuršių marių pakranto smėliui sulaikyti. Žvelgi ten už marių ir matai puikų paveikslą nuo juodkrantės ligi Nidos, jos kaimynystėje kopas, nenulstančio vėjo kūrinių. Visa tai pelnė Kintams vasarvietės vardą.

Berlyno mokykloje

Anuo metu kintiškiai stengėsi vaikus pradžios mokykloje mokyti, siekė prisigventi, vaikams gūžta susukti, bet vidurinėje ir ypač aukštojoje mokykloje mokyti jiems rodėsi lyg ir svetimas reikalas. Per švelniai pasakiau — svetimas, nes kintiškis ūkininkas ar žvejas, ne visada leidęs vaikams vietas pradžios mokyklą baigti, tiesiog negalėjo susigventi su mintimi dar ir aukštesnėse mokyklose savo vaikus mokyti. Jo supratimu, tai galėjo daryti tik vokiečiai ar kitaip praturtėjęs lietuvis, pvz. malūnininkas Ašmys iš Povilų km., leides sūnų Mykolą net Šveicarijoje mokyti.

Ir Martynui Anyšui, turėjusiam gabumų ir veržlos, kažin kaip būtų pavykę įkelti koją vidurinė mokyklon, jei ne palankus atsitiktinumas. Mat, Martyno motinos pusbrolis Posingas, jau gerokai pakopęs Berlyne pašto tarnybos piramidėje, bevaikis, kartą atvyko į Kintus ir prikalbino Anyšus leisti Martyną mokyti vidurinėje mokykloje. Jis pažadėjo Berlyne jį išlaikyti ir globoti.

Taip Martynas 1913 m. pateko Berlyną ir ten darė sparčią pažangą mokykloje. Jo tėvai net kitiems vaikams nesakė, ką veikia jų brolis, o tik porino, kad Martynas suradęs geresnį darbą Vokietijoje ir ten jis puikiai verčia.

Kaipgi vaikams tokia tiesa sakytųsi, juk jie išlėpė, o kaimi-

nai tėvams akis badys — mat, užsimanė sūnų net Berlyne mokyti.

Karo išbandymas

1914 m. Martynas buvo pašauktas kariuomenėn, pateko į karo laivyną ir netrukus buvo skirtas mokyti artilerijos kursuose, nes patikrinimo metu užtikti jo sugebėjimai matematikoje. Kursus baigusieji atliko karinius pratimus prie Kielo. Pratiimų metu Martynas pasielgė saviškai, taigi nepaisė taktinės teorijos, kuri buvo įkalta kursų dalyviams. Pratimus baigus, karininkai peikė Martyną, kad jis nesilaikė drausmės, o peikiamašis dėstė samprotavimus, gynė savo veiksmus. Iškilę ginčas, kurį išsprendė karinė laivo vadovybė tarusi:

— Šiuo ypatingu atveju Anyšas teisus, nesivadovavęs įprastine taktika.

Karo metu Martynui teko dalyvauti ir žinomajame Skagerako jūrų mūšyje, įvykusiame 1916. V.31-VII, užsibaigusiame be kurios nors pusės persvaros, nors anglai ten turėjo žymiai didesnių nuostolių. Karo pabaigoje Martynui teko kautis ir Baltijos jūroje, Suomijos pakrantėse.

Karui pasibaigus, sveikutėlis vėl grįžo į Kintus. Martynas su M. Dreičiu ir V. Endrikaičiu tuojau įkūrė "Rūta", tautinę jaunimo draugiją, kuri jau 1919 m. žiemą ėmė veikti ir Kintuose su ruošė Vydūno vaidinimą "Jonuks, mergų bijas". Tai buvo pirmutinė Martyno lietuviškos veiklos pakopa. Tais pat metais jis jau dirbo "Prūsų lietuvių balso" redakcijoje.

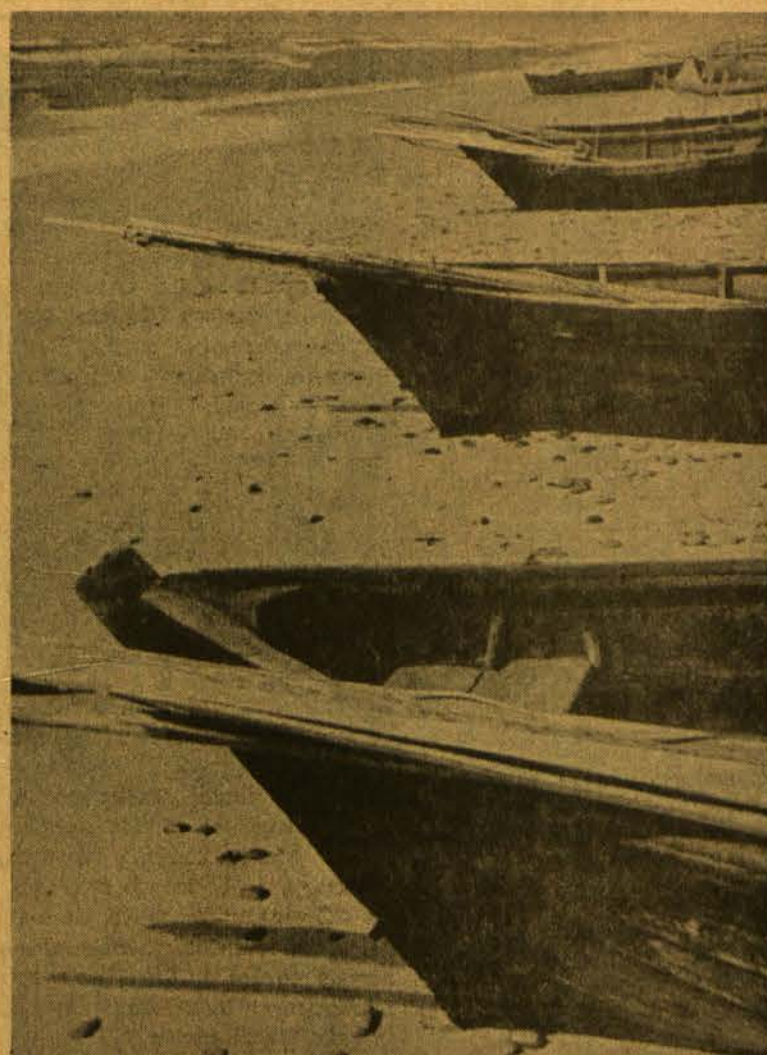
Ir vėl Berlyne

Lietuvos pasiuntinybės Berlyne konsulariniam skyriui prireikė sekretoriaus, mokančio vokiečių kalbą. Šioms pareigoms kvietė Petrūtį, kuris dėl džiūvos pareigų atsisakė ir savo vieton pasiūlė M. Anyšą. Tokia buvo Martyno darbo pradžia Užsienio reikalų ministerijoje.

1920 m. pačioje pabaigoje, gavęs kvietimą, išvyko minėtoms pareigoms. Jau anuo metu, nors nebuvo baigęs vidurinės mokyklos, vokiečių kalbą geriau valdė už kitus pasiuntinybės tarnautojus. Taigi jam ir teko atlikti visą vokiškąjį susirašinėjimą.

1927 m. jis buvo paskirtas pasiuntinybės attache. Dar dvejais metams praslinkus, jau buvo paskirtas vicekonsulu Hamburgėje, o kiek vėliau, jau kaip konsulas, ten gynė Lietuvos piliečių teises.

Suprantama, Martynas negalėjo tenkintis Kintų "akademijos" ir vidurinės mokyklos dvių klasių mokslu. Jau 1923 m. jis įsilaikė eksterno egzaminus vokiečių vidurinėje mokykloje Kaune, nes anuo metu vokiečių kalbą geriau mokėjo ir pats darbas spyrė jį studijuoti. Gavęs brandos pažymėjimą, ėmė studijuoti teisę Berlyno universitete. Universitetinės studijos užsitęsė visą dešimtmetį. Tik 1933 m., jau konsulaujant Hamburgėje, prof. R. Laun priežiūroje, Martynas apgynė disertaciją "Der Litauisch-Polnische Streit um das Wilnagebiet" — lietuvių ir lenkų ginčas dėl Vilnijos. Nereikia nustepti, kad Martynas gynė lietuviškąjį požiūrį šioje byloje, nes tai buvo ir jo pareiga. Jau įdomesnis buvo prof. R. Laun disertacijos teiginiai pritarimas. O prof. R. Laun buvo ne eilinis profesorius, bet išgarsėjęs tarptautinės ir valstybinės teisės žinovas, parašęs eilę teisės ve-

Valtyis lietuviškame pajūryje

Nuotr. N. F.

kalų ir ryškines teisės autonomijos mintį, kad teisės normos išplaukia ne iš įsakymo, bet visu dalyvių sutarimo. Jam buvo žinomos Lietuvos bylos ir Pabaltijo valstybių rūpesčiai.

Gimtajame krašte

1934 m. jis persikėlė į Klaipėdą ir veikė bent keliuose baruose. 1934-39 metais buvo Klaipėdos krašto gubernatūros patarėjas, išsakyus 1935 m., kai ėjo Krašto direktorijos nario pareigas.

1936-39 metais jis dėstė tarptautinę privatinę teisę ir šį darbą tęsė Šiauliuose iki 1941 m., kai Prekybos institutas jau buvo uždarytas.

Tretysis jo veiklos baras — darbas ūkinėse ir visuomeninėse organizacijose. Daugelio įmonių valdybose, priežiūros tarybose jis buvo vadovu ar nariu.

Klaipėdoje ir aš turėjau progos ne viename bare su Martynu glaudžiai bendradarbiauti.

Martynas buvo keliais atvejais pagerbtas, Gedimino, Latvijos Trijų žvaigždžių ir kitais ordinais apdovanotas.

Šio penkmečio, kuris pasižymėjo nepaprasta įtampa, veikla čia paviršutiniškai aptariau, prileisdamas, kad skaitytojas vartė ar dar vartys platesnius, paties Martyno rašytus, atsiminimus.

Svarbiausias palikimas

Išsivijus metus Martyno šeima praleido Toronte, Kanadoje. Jis plūšėjo lietuviškose ir tarptautinėse organizacijose. Dirbo KLB, dalyvavo Kultūros fondo veikloje, rėmė skautus ir vadovavo būreliui Vasario 16-tos gimnazijai remti. Jis veikė Mažosios Lietuvos rezistencijos sąjungoje, Tautos fonde ir buvo tų organizacijų valdybų nariu.

Dalyvavo Antikomunistiniame bloke (ABN), buvo jo prezidiumo narys. Už veiklą Pabaltiečių federacijoje Kanadoje išrinktas garbės pirmininku.

Jo didžiausias paminklas yra ne visuomeninė veikla, kurioje jis buvo pakeičiamas, bet palikti raštai.

Nepriklausomos Lietuvos tarpsnyje jis buvo šykštokaš raštai. 1935 m. buvo paskelbta studija "Klaipėdos krašto konvencija ir statusas, einant Nuolatinio tarptautinio teismo sprendimu iš 1932.VIII.11". Jei kas Martyno būdo nepažino, galėjo ranka numoti į jo rašymo užmojų. Didžiausius polėkius jis parodė sveturiu istorinius veikalus rašyti, nors Kanadoje tikrai buvo sunku istorinius šaltinius sulesinėti.

M. Anyso veikalas "Senprisių laisvės kovos", išleistas 1968 m., mane tikrai nustebino. Tai dide-

daugelio ypač slaviškų ir vakarietiškių kalbų mokove. Veikalui buvo ruošti net 15 metų. Jis išleistas 1970 m.

Rankraščiuose liko dar šie darbai. "Vytautas-Aleksandras, Didysis Lietuvos kunigaikštis", "Kova dėl Klaipėdos" ir vokiečių kalba "So war Hitler und sein System".

Paskutiniai du veikalai liečia Klaipėdoje jo praleistą tarpinį — lietuviškąją ir vokiškąją politiką.

Tvirtos būdo vyras

Martynas buvo kieto, tvirtos būdo, vyduiškai tarus — sau žmogus. Jis daug reikalavo iš savęs ir kitų. Buvo griežtas, bet turėjo humoro griežtumui sušvelninti. Griežtas, bet geros širdies, gailestingas ir pirmasis ištiesdavo ranką patekusiui į vargą.

Tai buvo tiesus žmogus ir dąso nemalonį tiesą į akis berti, nežiūrint kas jis toks buvo.

Dėl Lietuvos vyriausybės politikos Klaipėdoje jis aiškiai ir atvirai išsitarė paskutiniuose rašiniuose, kurie sukėlė neįaukų ir neatsakingą atgarsį, pastūmėjusį Martyną, artimųjų nuomone, atsisveikinti su šiuo pasauliu.

Ne iš gero ir istorikas J. Jakštas šoko Martyną nuo nenaudėlių rašėjų "Tėviškės Žiburiuose" ginti. Bet jautriosios Martyno stygos jau buvo paliestos. Sausio 29 d. jis buvo patenkintas, baigęs tvarkyti savo atsiminimus. Su žmona Valerija išėjo atsikvėpti.

Aš dar valandėlei iškosiu spaustuvėn kai ką pataisyti. Nuvyko, bet jau neparvyko. Staiga jis spaustuvėje atsisėdo ir tarė:

— Kažin kas mano krūtine sunkiai slegia.

Susmuko ir jau nebeapsikėlė. Mirtis buvo greitesnė už skubančius gydytojus. Atlikęs pareigą lietuvių tautai, jis prisiglaudė svetimoje, bet svetingoje šalyje.

Mano bičiuliškai nusiteikusių skaitytojų vardan tebinie leista pareikšti nuosirdžiausią užuojautą Valerijai Anyšienei, dukrai Gražinai, sūnui Jurgiui Arvydui,

Įsakymai ir naujoji moralė

Išsimokslinęs pranciškonas Nicholas Lohkamp, moralinės teologijos profesorius ir akademikas dekanas Sv. Leonardo kolegijoje Dayton, Ohio, parašė naują knygą: "The Commandments and the New Morality". Išleido St. Anthony Messenger Press, 1974 m. 172 psl., kišeninės laidos kaina 1 dol. 85 ct. Knygoje aiškina naujas kryptis dorovės moksle, atkreipdamas dėmesį į naujumus, į laisvės ir atsakomybės bei mirtinos nuodėmės sampratą. Pažymi, kad didysis suklupimas nėra koks atskiras veiksmas, bet patovesnis atsitemimas nuo Dievo. Pabrėžia, kad senoji moralė daugiau akcentavo nebuvimą tam tikrų uždraustų veiksmų, taip sakant, kreipė dėmesį ne į vidinio gyvenimo pliusą, o į nulį — nebuvimą nupuolinio.

Naujoji moralė daugiau akcentuoja pozityvų gėrį, ypatinai socialinėje srityje, meilėje ir taikoje. Autorius knygos pabaigoje sako: "Naujoji moralė stengiasi atspindėti Evangeliją: tikėjimą, atsivertimą, augimą, laisvę, meilę. Tradicinė moralė, savo keliu, taip pat siekė to paties, bet mes tikime, kad naujoji moralė tiksliau atspindi Evangeliją ir įgalina žmogų Evangeliją išgyventi pastoviau, nuosirdžiau, ištikimiau. Tai ir daro naująją moralę nauja ir sudaro jos patiesinimą".

Knygos antroje dalyje detaliau panagrinėja tokius dalykus, kaip garbinimas, gyvenimas, seksas, teisingumas, gyvenimas tiesoje. Knyga gana įdomi pasiskaityti. Autorius yra pasirašęs rašyti, studijas išėjęs Katalikų universitete Washingtono ir jas gilinęs San Francisco ir Bostono universitetuose.

velionies broliui Jonui ir kitiems artimiesiems sunkiai užgnaužiamo skausmo valandose.

HOLD IT!

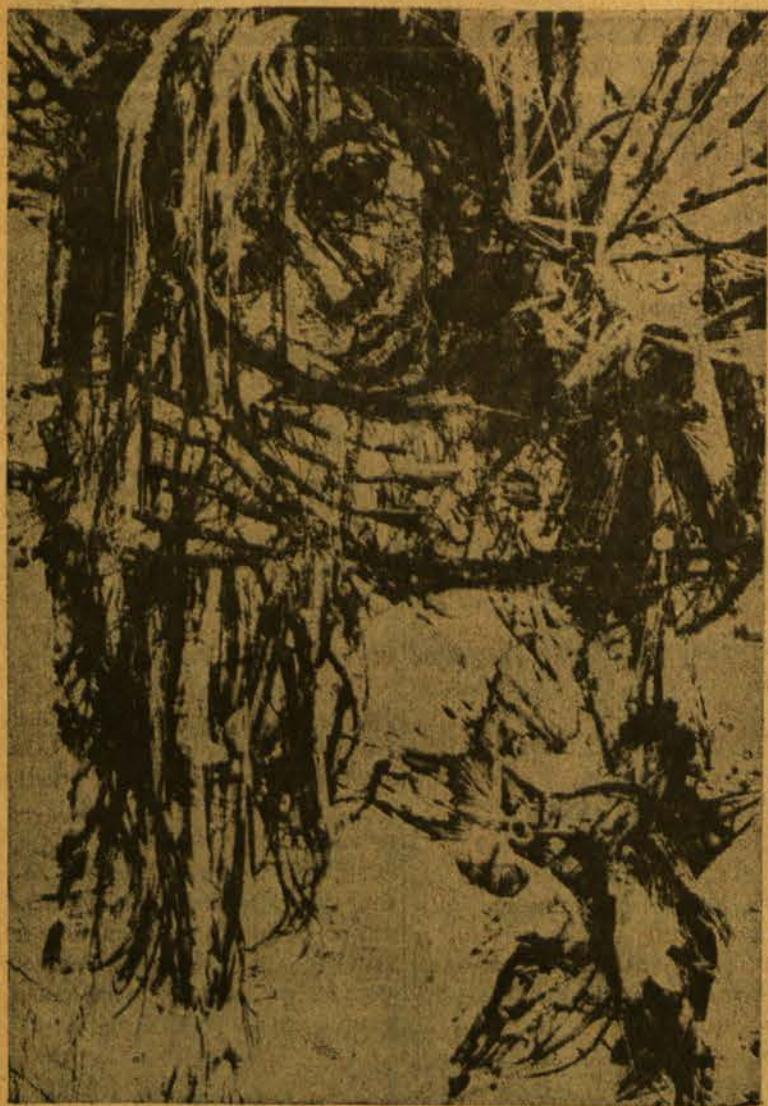
We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.427	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.160	7.110	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$5,000.00	7%
7.083	6.992	6.883	3 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$5,000.00	6 1/2%
6.812	6.644	6.608	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$5,000.00	6 1/2%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$5,000.00	6 1/2%
5.390			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/2%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBASKAS, Vedėjas
Of en Mon. 9-8, Tues.-Thurs. Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Romas Viesulas
Šile gegė kukavo,
Graziai galvą šukavo
Is litografijų ciklo lietuvių liaudies dainų temomis

Kad zuikiai pradėtų šokti

Apmąstymai Romo Viesulo parodos New Yorke proga

K. ŽOROMSKIS

Jeigu dailiojo žodžio žodžiai gali kaip paukščiai skraidyti, to nebėgi padaryti kritikos žodžiai, kada sustoja prieš užbaigtą uždavinį. Mat, šiuo atveju tie žodžiai nebėgi nieko daugiau pasakyti, kiek yra pasakyta prityrusios rankos ir žvalios akies. Rodos, kad šiedu elementai abu pas Romą Viesulą yra priversti prie visiško užbaigimo ir perfekcijos tobulo 1970-71-jų metų raiziniuose. Jau daugeliu atvejų, esu pasirežęs labai didele svarbą techninio elemento vaizdinio meno darbuose, ir todėl mane užplūsta didelis džiaugsmas, kai Romas Viesulas, ypač paskutiniuose savo darbuose, šitą reikalingumą preciziškai tikslumu patvirtina. Taigi, tik šis elementas, o ne kas kita, priveda meną iki didžiųjų meistrų kvalifikacijos. Gali vienai ar kitaip atrodyti tema, bet kada išpildymas pasidaro be prieštų, kritikos žodis čia sustoja ir pasako:

— Gerai! Bravo!

Ir kada aš pažiūriu atgal per petį į visus tuos "ideologinius" paveikslėlius, taip dažnai rodamus mūsų parodose, aš su tikru skausmu atsidūstu: "Dieve, kodėl jie taip menkai orientuojasi?.. Ir... Kodėl jie taip baisiai pyksta, kad jų "nesuprantu"?.. Todėl dėl šito dar kartą pabrėžiu, jog "Kas" meno kritikai, o taip pat ir man, nereikalinga. Kritikai reikalinga "Kaip". O Romo Viesulo darbuose tas kaip jau yra su didžiąja raišde, nes išbaigtas. Štai "Pervaza" (1970), štai "23-ji diena" (1971), štai "Apreiškimas" (1970).

Jeigu ankstesniuose Romo darbuose dar galima rasti lyg skubotumo, lyg "parėtušavimo", lyg ne visai laimingų tominių antspaudų, tai čia suminėtuose darbuose jau yra viskas atlikta ir užbaigta. Prie jų norisi vis grįžti ir grįžti, ir vis su ta pačia giesme: Gerai! Bravo!

Bet vienas mažmojis man krenta į akį. Prieš trejus, gal ketverius metus Romas viename pokalbyje to paties "Draugo" kultūrinio priedo skiltyse beveik išjuokė abstraktųjį meną, pasisakydamas, kad jis pats niekada nenutolo nuo dailinio meno (...?). Bet kaip čia įvyko, kad dabartiniuose jo atspauduose kaip "Rauda 7" ar "23-ji diena" to daikto visai neberandame. Kitur, kaip "Apreiškimas", "Ant vario vartų" tik sunkiai tesurandamos jo užuominos?

Esu įtikintas, kad Romas Viesulas niekada nebuvo nei realistas, nei natūralistas. Jo konstruktyvioji bazė, kaip formų, taip ir spalvų, jeigu kur jos parodomos, buvo, o dabar dar labiau yra abstrakti. Taip, ankstesniuose darbuose buvo matyti daiktinių detalių, gi dabartiniuose tos detalės arba visai prapuolė, arba taip rafinuotai paslėptos, kad jų nė nebematyti, lyg būtų kažkur pamirštos. R. Viesulo komponavimas konstruktyvus. Tai, sakytume, sudramatinta konstrukcija, kur joje drebėdamos, lėkėdamos ir klykdamos detalės savo nepaprastu technišku gerumu sukelia tą dramatinį momentą ir sukopa į gabalus pagrindinias konstrukcijos plokštes. Šiuo atveju, jis geras aktorius: žino, ką publikai sakyti, o ką tik mirkitejimu parodyti.

Clevelando vyrų oktetas

VLADAS JAKUBENAS

"Draugo" romanų konkurso premijos įteikimo išskilmės pagal nusistovėjusią tradiciją būna surištos su koncertine dalimi, dažniausiai su įvairiomis, iš kitur atkviestomis solistinėmis įėjimais. Šiais metais po oficialiosios dalies ir pusiau skaitytine, pusiau vaidintine forma Z. Visockienės ir V. Juodkos pateiktos premijuoto Birutės Pūkelevičiūtės romano ištraukos išgirdome svečius iš Clevelando: vyrų oktetą su soliste Irena Grigaliūnaitė. Rytas Babickas, šio sambūrio vadovas, oktetą palydėjo fortepijonu, pateikdamas kai kur ir trumpus komentarus.

Clevelando oktetas, atmetus žodį "vyrų", galėtų vadintis ir "nometu", nes jo devintas narys — I. Grigaliūnaitė gražiai derinasi, sudarant harmoningą visumą. Savo pobūdžiu šis sambūris užima lyg vidurį tarp "rimtosios" ir "lengvosios", Lietuvoje dabar vykusiai vadinamos "estradinės" muzikos. Ši paskutinė gali būti gan įvairaus pobūdžio, ypač Amerikoje jai priklausančių ir madingai deformuotais balsais dainuoją solistai, ir aštriai disonansinis pritarimas. Bet estradinė muzika kitu sparčiu gali būti glaudžiai surišta ir su klasiškai romantišku, švelnaus skambesio stiliumi. Prie šio paskutinio neabejotinai priklauso Rytas Babicko vedamas Clevelando oktetas. Jo aštuoni dalyviai visi yra neblogi žanriniai solistai, bet šalia to, jie gali skambėti ir kaip niuansuotas, išlygintas, tobulai intonuotas choras.

Bet, va, girdėjau kalbant, kad jis per sunkus (...?). Net nežinau, ar juoktis ar verkėti: mums dar vis tebereikia vien marginių arba gražiai nuskaitytų vėlykinių kiaušinių... Kartą, rodos, W. Disney susuko filme mačiau tokį įvykį. Vilkas pasigavo zuikį. Ir čia pat, atsigules ant sniego, ėmė jį ėsti, o kiti zuikiai, susilėpę už akmenų, labai graudžiai verkė. O kai tas vilkas tą zuikį suėdė ir pasiražė kažkur sau nurioglinio, zuikėlai vėl pradėjo kazokėlių šokti...

Kiek žinau, kaip ir aš, taip ir Romas, taip ir daugybė kitų ne tik be Tėvynės, bet ir be tėvų, be brolių ir be skatiko kišeniuje išėjome į pasaulį. Juk perėjome beveik visus karo ir pokario negandus. Kaipgi tad būtų galėję atsistoti, kad kūrybingas žmogus galėtų išvengti šito visai nesuminėdamas savo kūrybiniuose atspauduose? Taip! Meno istorija pilna "sunkų" dailininkų, pradedant Rembrantu, baigiant van Gogh'u. Gal tik Kandinsky ir Titianas kiek lengvesni. Ir tai, ko gero, tik todėl, kad Kandinsky mėgdavo nugerti, o Titianas buvo turtingas... Su Romu Viesulu, rodos, nesiršo nei bonkelė, nei, kol kas, ypatingi turiai... Kaipgi tada mes jį galėtume apsaugoti nuo nuosirdumo... Bet galėčiau turėti jam ir vieną nedidelį priekaištą: manau, kad jis sugebėtų ir galėtų būti dar didesnis novatorius.

Pateiktieji programos numeriai žymia dalimi gimė dabartinėje Lietuvoje, kur yra išaugusi simpatinga, skambaus stiliaus, gan lietuviška estradinės muzikos literatūra. Idomu, kad ten joje dalyvauja ir kompozitoriai, žinomi rimtos muzikos srityje. Estradinei muzikai gerai atlikti reikalinga kruopštaus, detalizuoto darbo ir kūrybinio išradimo, ieškant spalvų bei niuansų. Clevelando oktetas parodo gražius rezultatus šioje srityje. Bendras skambesio pobūdis yra šviesus, lengvas, lyriškas ar žaismingas. Galima būtų pagedauti kai kur daugiau dramatiškesnių akcentų, sambūrio galimybės ribose; galėtų būti įnešta taipgi kai kur ir lėtesnio tempo lyrinis dainų. Gražiai aranžuota B. Dvariono solo daina "Žvaigždutė" buvo dalinai gal kiek per greitai. Senais atminimais dvelkė J. Naujalo harmonizuota "Ant kalno karklai siūbavo", taip pat ir "Gaudžia trimčiai", M. Petrausko. St. Šim-

Irena Grigaliūnaitė turi nestiprų, bet gerai apvaldytą lyrinį sopraną; jos solo numeriai buvo pateikti gražiu išpildymu. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus solistus: M. Motiejūną, R. Bublį, A. Gylį, V. Ziedorį (ilgesingoje, bet lengvoje M. Noviko dainos

kui atstovavo charakteringa liaudies daina "Anoj pusėj Nemunėlio", o Tallat Kelpšai — dar negirdėta, savito skambesio "Dau-noj lilio čiuto". Iš Amerikoje gyvenančių autorių — įdomios faktūros J. Stankūno "Dainos kvieslys" ir žaismingai romantiška G. Gudauskienės "Sode", (programoje vėl nepažymint, kad žodžiai Jono Aisčio). A. Jakavičiaus "Paskutinis tango" dvelkė dar Lietuvoje girdėtais atgarsiais. Sudomino kai kurie humoristiniai numeriai, kaip T. Makacino (sūnaus) "Pykės dūmai" — įtikinančiai skambas liaudiškumo ir džiazo junginys ir A. Bražinsko komiška epopėja "Motociklą pirkio Rokas". Šio paskutiniojo autoriaus yra tekę girdėti itin rimti, visai kontrastingų solo dainų. Buvo įdomu užgirsti a. a. Gaubo (tremtinio) "Nurimk sesut"; šis numeris sudarė konkurenciją populiariai V. Jakubėno tų pačių žodžių dainėlei.

Irena Grigaliūnaitė turi nestiprų, bet gerai apvaldytą lyrinį sopraną; jos solo numeriai buvo pateikti gražiu išpildymu. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus solistus: M. Motiejūną, R. Bublį, A. Gylį, V. Ziedorį (ilgesingoje, bet lengvoje M. Noviko dainos

"Laivai" melodijoje). Vienas iš tenorų turi nepaprasto aukštumo, sumaniai valdomą falsetą, kai kur taikliai panaudotą visumos sąskambiui nuspalvinti.

Nemuzikinei programos daliai ilgokai užsitęsęs, čia rašančiam nebebuvo galimumo užgirsti paskutinių programos numerių su žinomais lietuvių autorių kūriniais. Tačiau iš to, ką girdėjome, pasiliko kultūringas, dainus, gal net pernelyg perdėm švelnus išpuolis. Keletas rimtų, melancholiškų ar niūriai audringų numerių koncerto programoje nepažeistų bendro stiliaus, bet praturtintų šio simpatingo sambūrio spalvų diapazoną.

Iš programos sunku buvo spręsti, kurios dainos yra pačių autorių aranžuotos panašiam ansambliui, ar paties Rytas Babicko pritaikintos. Aranžuotė buvo gera; R. Babickas pasirodė ir kaip geras šio stiliaus akompaniatorius.

JURNALO REDAGAVIMAS

Red. J. Kojelis žurnalistikos vadovėliui parašė praktišką straipsnį apie žurnalo redagavimą. Šį vadovėlį leidžia Liet. žurnalistų sąjunga, redaguoja Juoz. Prunskis.

Our Silver Anniversary

For twenty-five years, since March of 1949, the confidence and friendship between the staff of the First National Bank of Evergreen Park and our ever increasing family of customers have spurred our rapid growth in stature, experience, assets and services. It's meant much to the thousands of families and businesses in the community... financial help, support, protection and growth. To you, our twenty-five years of experience means the ability to provide the widest possible variety of savings plans and financial services. All with the utmost safety and the very best rates legally allowed. We look forward to 25 more good years. Ask about our Commemorative Anniversary pure silver ingot.

FIRST NATIONAL BANK OF EVERGREEN PARK
3101 West 95th Street • GA 2-6700 • PR 9-6700

A FULL SERVICE BANK
MEMBER F.D.I.C.

MELSKIMĖS IR AUKOKIMĖ

tikėjimui palaikyti Lietuvoje.

GAVENIA YRA VAJAUS METAS RELIGINEI ŠALPAI

Visi lietuviai ypatingai meldžiasį už

LIETUVOS LAISVĘ IR PERSEKIOJAMĄ BAŽNYČIĄ LIETUVOJE

PRAVEDAMA RINKLAVOS

Mūsų asmeniškos maldos ir pamaldos parapijų — organizacijų — įstaigų — vienuolių, pagal maldos kalendorių, skiriamos pavergtiems tėvynainiams išlaisvinti.

Sv. Mišios už Lietuvą ir geradarius aukojamos kasdien

Savo aukas siųskite: **LITHUANIAN CATHOLIC RELIGIOUS AID,**
64-09 56 Rd., Maspeth, N. Y. 11378

Aukos atleidžiamos nuo mokesčių.

LKRS Valdyba
Vysk. Vincentas Brizys, pirm.

Siunčiu savo auką

Persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje paremti \$.....

Parašas

Adresas

VAZNELIŲ PREKYBA

Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629

Tel. (312) 471-1424

UŽSISAKYKITE DABAR
TIK PER INTERTRADE
EXPRESS CORP.
GERIAUSIĄ DOVANĄ
SIŪSTI

Į LIETUVĄ
dabar, kaip niekad anksčiau

SPECIALIOS RUBLIŲ
PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmiausia pasakė apie tai, o jūs giminės, pritarė. Su specialiu rublių pažymėjimu jūs giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jelti į krautuvę su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisiųs įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA
GREICIAUSIAS
PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.55.

TAS KURŠAS APIŲA VISKĄ.
NERA JOKIŲ KITŲ
MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NEMOKAMO ILIUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU
AUTOMOBILIAI
Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101	US \$3440.00
NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL	
ZHIGULI VAZ 2103	US \$3947.00
ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON	US \$3795.00
EXPORT MODEL	
MOSKVITCH 412 IE	US \$3490.00
MOSKVITCH 408 IE	US \$3210.00
MOSKVITCH 426 IE STATION WAGON	US \$3043.00
MOSKVITCH 427 IE STATION WAGON	US \$3910.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968	US \$2200.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968 E	Naujas US \$2353.00

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENŲ, SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS SVECIAMS IS USSR

REIKALAUKITE MOSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO
MES TURIM 35 METŲ PATYRIMĄ
SIAME BIZNISE IR
TAIP PAT TURIM
TOKSTANCIŲ
PATENKINTŲ KLIENTŲ

Operetės pastatymas įvyks
bal. 27 d., šeštad., 8 v. v.
ir bal. 28 d., sekmad.,
3 val. popiel
Marijos Aukštesniosios
mokyklos auditorijoje

CHICAGOS LIETUVIŲ CHORAS PIRMYN
— stato —
Robert Planquette 3-jų veiksmų operetė

"KORNEVILIO VARPAI"

Dirigentas ir režisiorius Muz. K. STEPONAVICIUS. Solistai: ALGIRDAS BRAZIS, DALIA KUČENIENĖ, VIKTORAS MIELIULIS, ELEONORA ZAPOLIENĖ, ALBERTAS SNARSKIS, VALENTINAS LIORIENTAS ir kiti.

Bilietai gaunami Marginiuose,
2511 West 69th Street
Telef. — PROspect 8-4585

Bilietų kainos: 4-5-6-7 dol.
abiem spektakliams.

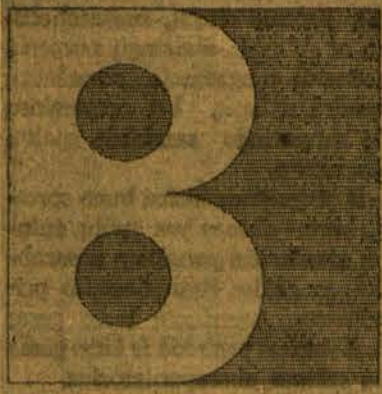
MALONIAI KVIEČIAME
V I S U S.

Nauji leidiniai

• **BALTIC LITERATURE AND LINGUISTICS.** Publications of the Association for the Advancement of Baltic Studies 4. Editors: Arvids Ziedonis, Jr., Muhlenberg College; Jaan Puhvel, University of California, Los Angeles; Rimvydas Šilbajoris, The Ohio State University; Mardi Valgemae, Lehman College, City University of New York. Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc., The Ohio State University, Columbus, Ohio 43210. Library of Congress Catalog Card Number: 73-90000. Cover by I. Rumpeters. Printed by Augustus Printing Service, Lincoln, Nebraska 68502. Executive Director: Janis Gaigulis, 366-86th St., Brooklyn, N.Y. 11209. \$8.50, \$3.95 in paper.

Baltic Literature and Linguistics

ARVIDS ZIEDONIS, JR.
JAAN PUHVEL
RIMVYDAS ŠILBAJORIS
MARDI VALGEMAE

of an 'Analogical' Change in Lithuanian.

Gale skaitytojas sužinodamas su visų straipsnių autorais, ir čia matome, kad bendradarbių eilėje yra ne vien baltiečiai, bet ir kiti tautų mokslininkai, besidomintys baltistika. O tokių jau mokslo pasaulyje yra apšviesti. Labai parankus ir akylai paruoštas net daugiau 20 psl. indeksas.

• **LAIVAS 1974 m. balandžio mėn.** Nr. 4. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Adr.: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metams kainą 4 dol. Redaguoja kun. Juozas Prunskis.

Šlame velykiniame numeryje kun. A. Jaunius rašo apie Priskelimo reikšmę. Istorikas dr. J. Jakštas išskiria šv. Kazimiero įtaką Lietuvai, apsisprendžiant už vakarų kultūrą. Dail. A. Tamonienė rašo apie lietuvių religinį liaudies meną. Kun. K. Matulaitis, MIC informuoja apie naują posūkį anglikonuose. Kun. dr. J. Vaišnora, MIC aptaria arkiv. J. Matulio asmenybę, ta tema rašo ir kun. V. Lysik, MIC. Kun. A. Nockūnas, MIC aiškina Ispanijos potvarkius. Ign. Smigelskis aprašo religines nuotaikas Vokietijoje. M. Pulauskas, MIC aiškina maldos esmę ir tikslus. Daug informacijų iš Lietuvos ir iš religinio pasaulio. Žurnalas iliustruotas.

• **LITUANICA, 1974 m. Nr. 6.** Dariaus-Girėno lituanistinės mokyklos Chicagoje laikraštėlis. Pačių mokinių įdomi rašinių ir piešinių pynė.

• **GARSAS, 1974 m. Nr. 3.** Dariaus-Girėno lituanistinės mokyklos Chicagoje šeštojo skyriaus mokinių laikraštėlis. Daug gana nuoširdžių pirmųjų poezijos ir prozos bandymų.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1974 m. vasario mėn.** Oficialus Lietuvių skautų sąjungos organas. Redaguoja A. Namikienė, 6041 S.

Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Žurnalas gausiai iliustruotas daugiausia skautiškos veiklos nuotraukomis. Išeina kas mėnesį, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius. Metinė prenumerata \$5.00, garbės prenumerata \$10.00, garbės leidėjo prenumerata \$25.00.

• **VILTIS, Volume 32, No. 6, March-April 1974.** A. Folklore Magazine. Tarptautinio pobūdžio tautosakos, tautodailės, o ypač tautinių šokių žurnalas. Gausiai iliustruotas. Kiekviename numeryje yra taipgi įvairių akcentų lietuvių folkloristai. Žurnalą redaguoja ir administruoja V. F. Beliajus P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Žurnalo metinė prenumerata \$5.00.

• **VYTIS, 1974 m. kovo mėn.** Beveik vien tik anglų kalba spausdinamas Lietuvos Vyčių žurnalas. Redaguoja Loretta Stukas, 1467 Force Drive, Mountside, N. J. 07092. Administracijos adresas: Vytis, 1625 W. 60636. Metinė prenumerata — \$4.00.

• **PASAULIO LIETUVIS, 1974 m. vasario mėn.** Nr. 3. Redaguoja Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Džiugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Prenumerata — \$3.00 metams.

• **MOTERIS, 1974 m. sausio — vasario mėn.** Nr. 1. Lietuvių moterų žurnalas. Redaguoja Nora Kulpavičienė. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Žurnalas išeina kas du mėnesiai. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada. Metinė prenumerata \$6.00.

Žurnale spausdinama medžiaga ir straipsnių temos yra labiau kultūrinio pobūdžio, tačiau netrūksta ir grynai praktiškųjų moterims puslapių, kaip "Mūsų ir grožio pasaulis" ar "Seimininkių kampelis". Žurnalas gausiai iliustruotas.

Aloyzo Barono romano "Abraomas ir sūnus" latviškos laidos viršelis, pieštas Harijs Gricevičs. Latviškai romanas pavadintas "Paaudžu mezglos" (Kartų mazguose).

• **Alois Barons, PAAUDŽU MEZGLOS.** Romans. No lietuvių valodas tulkojis Zariņš Jānis. 1974. Gramatu Draugs.

Tai Aloyzo Barono pereitais metais laimėjusio "Draugo" romanų konkurso premiją knygos "Abraomas ir sūnus" vertimas į latvių kalbą. Romaną išleido latvių leidykla Gramatu Draugs. Latvių kalbon romaną išvertė Zariņš Jānis. Vertėjas jau ir anksčiau ne vieną mūsų grožinės literatūros gabalą yra latvių kalbon išvertęs.

Šis premijuotasis A. Barono romanas latviškai yra išleistas stambia 190 psl. knyga, įrasta i kietus viršelius, su dviejų spalvų aplanko piešiniu.

Tik romano vardas "Abraomas ir sūnus" yra pakeistas latvių.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS
RADIO IR STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI.

WATCH REPAIRING

FREE CRYSTAL THIS WEEK
Jewelry repair. Bring your old jewelry to trade in.
ENGRAVING — 1 day service. Free estimates.
KOPEIKA JEWELERS
2448 W. 63rd Street, phone — GR 6-2701

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS
USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, baldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių turėsite mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-6465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	496-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-8780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8806
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1182 Dentz Avenue	392-0806
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

viams patogesniu "Paaudžu mezglos", kas lietuviškai reikštų "Kartų mazguose".

Knyga galima užsakyti, rašant ir čekį šunčiant šiuo vardu ir adresu: "Laiks", 7307 Third Ave., Brooklyn, N. Y. 11209. Kaina 6 dol.

• **SALTINIS, 1974 m. vasaris, Nr. 1.** Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Išeina kas antras mėnuo. Redaguoja S. Matulaitis, MIC. Leidžia šv. Kazimiero sąjunga ir marijonai. Administruoja J. Dubickas. Metinė prenumerata — \$4.00. Anglijoje — 1 sv. 50 p. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, NG2 6AH, England.

• **EGLUTĖ, 1974 m. kovo mėn.** Vienintelis lietuviškas laikraštėlis vaikams išėjimoje. Redakciją sudaro: ses. Ona Mikalaitė, Elena Juknevičienė ir Dangolė Sadūnaitė. Administruoja ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06280. Metinė prenumerata — \$5.00.

• **MITTEILUNGEN AUS BALTISCHEM LEBEN, Nr. 4 (84), Dezember 1973, 18 Jahrgang.** Leidėjas: Baltische Gesellschaft in Deutschland. Leidinį galima užsisakyti generalinio sekretoriaus adresu: Adam Gruenbaum, 8 Muenchen 2, Lessingsstrasse 5, W. Germany. "Mitteilungen" išeina 4 kartus metuose, prenumerata DM 15. Leidinys gana plačiai informuoja apie baltiečių labiau kultūringą veiklą išėjimoje, tačiau duoda žinių ir iš okupuotų kraštų.

• **Vladas Mingėla, MEDINIS DIEVAS.** Detroitas, Mich. 1974. Tiražas 1000 egz. Spausdinta: Nida Press, 1 Ladbroke Gardens, London, W II 2PU, Great Britain. Knygoje surinkta 11 pasakojimų. Vieni jų labiau padažyti romantika, kiti realybe.

Vieni labiau tragiški, kiti net gana linksni. Pasakojimų veiksmas vėl driekiasi įvairiose šalyse, net kontinentuose, įvairiuose laikuose. Leidinys 248 psl., kaina nepažymėta.

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutauspysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progi. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. Prospect 6-8998

KONCERTINIS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St.,
Tel. Republic 7-1941

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000	6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
---	---	---

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIOUS NUO 1 D
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
VALANDOS: ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.
PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Specialios apdraustos iki \$20,000.00

Frank Ziegler, President

MIDLAND SAVINGS

AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
Phone 254-4470

5 1/4%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2%

4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

STANLEY JR. SAYS:

1974 Plymouth, Duster ONLY \$2511

LeBaron 2-Door Hardtop

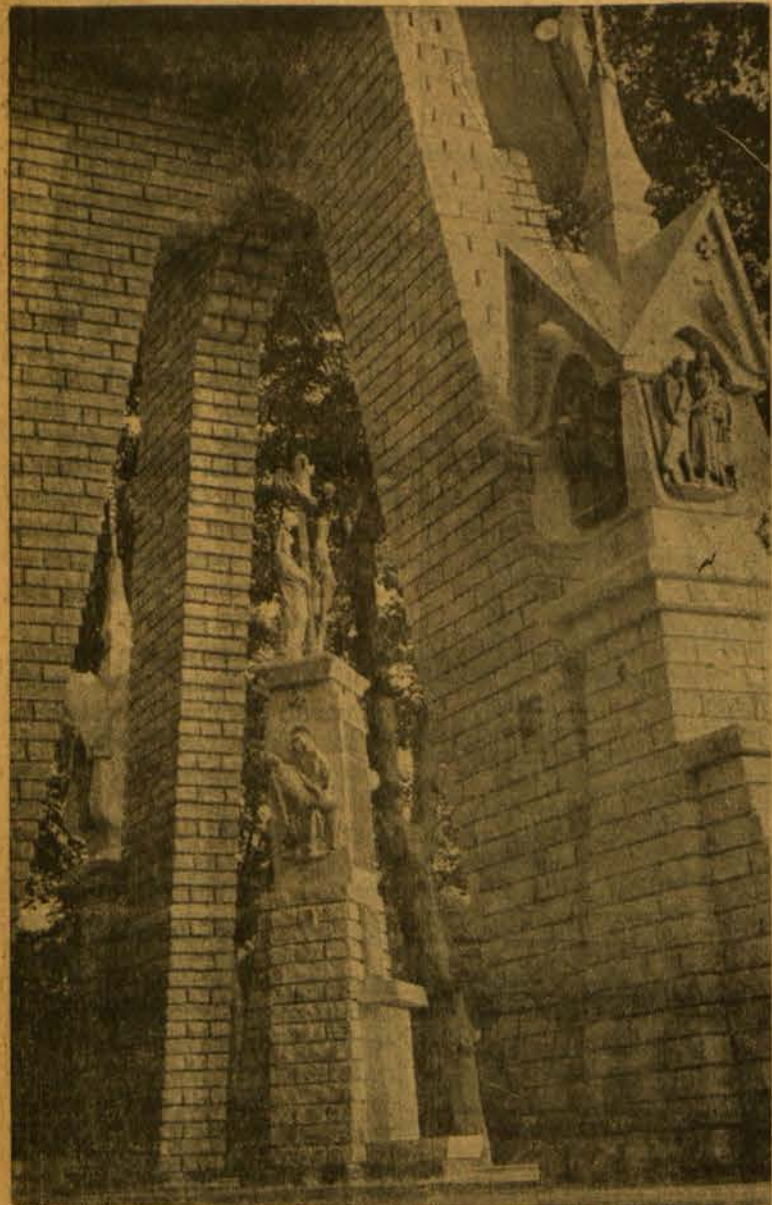
Save up to \$1,500.00 on new 1973's

BALZEKAS

CHRYSLER PLYMOUTH VALIANT IMPERIAL

4030 So. Archer GOODYEAR TIRES Tel. VI 7-1515

Buy In Brighton Park—You Don't Have To Drive Miles For Service

Fragmentas iš Kryžiaus kelių Kennebunkporte, Maine. Architektas — J. Mulokas. Skulptorius — V. Kašuba. Nuotr. V. Mažello

Kultūrinė kronika

ŽURNALISTINĖS IR RELIGINĖS PREMIJOS ĮTEIKIMAS

Lietuvių katalikų mokslo akademijos žurnalistikos premija 1000 dol. VI. Būtenui ir už geriausią religinį veikalą "Krikščionis pasaulyje" 1000 dol. premija prof. dr. A. Maceinai bus įteiktos balandžio 17 d. 7 val. 30 min. vakare Jaunimo centre. Įteikimą organizuoja Liet. kat. mokslo akademijos Chicago skydinys, kurio pirmininkas kun. J. Vaišnys, S.J. Abiejų premijų mecenatas — kun. J. Prunskis.

LAIKRAŠTINIS HUMORAS

"Draugo" humoro skyrė "Spyglių ir dyglių" redaktorius rašytojas Aloyzas Baronas žurnalistikos vadovėliui parašė turiningą straipsnį apie humorą periodinėje spaudoje.

KŪRYBINĖ MOKSLININKA PRISIMENANT

Šiomet, balandžio 3 d., suėjo 10 m., kai Washingtonė mirė 58 m. amžiaus teturėdamas ekonomistas dr. Albertas Tarulis. Kilimu daugiališkis. Mokėsi Petrapily, Rokišky, Kaune; 1935 m. baigė Vyt. Didžiojo universitetą.

Studijas gilino Prancūzijoje, Vienoje ir Berlyne. Pakviestas į Teisų fakultetą neotatiniu asistentu. Tapo Pramonės ir prekybos rūmų referentu, tekstilės sekcijos vedėju. Prieš pirmą okupaciją jau buvo Finansų ministerijos industrializacijos referentas ir ministerio spaudos reikalams sekretorius.

Dirbo vadovaujančiuose postuose, įvairiose įmonėse, rašė vadovėlius, vertė veikalus tremties dramoms būreliai. Vokietijoje pasiekė daktaro laipsnio. JAV-se profesoriavo Carnegie Institute Pittsburgh. Nuo 1952 m. dirbo Kongreso bibliotekoje Washington. Bendradarbiavo daugelyje Lietuvos ir užsienio laikraščių ir žurnalų. Paruošė spaudai visą eilę veikalų, kaip: Soviet Policy Toward the Baltic States, American Baltic Relations, The Struggle over Recognition.

PIRMOJI MOTERIS OPEROS DIRIGENTE

Muzikė Judith Samogi yra pirmoji moteris, kuriai teko diriguoti New York City Operos pastatymą. Buvo statoma Gilbert - Sullivan "Mikado".

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Hollywoodo beprotybė — serenada žmogžudžiui

Gyvename nervų sukrėtimo amžių. Tikrovėje ir žodyne atsiranda nauji žodžiai "streakers". Vieni psichologai vadina juos sugrįžimu į nekaltą, nekomplikuotą vaikystę. Kiti gi teigia, kad, kai jau nepaveikia nešvankiausių žodžių banga ir politikos įvairūs sukrėtimai, griebiamasi kitaip supurtyti paprastą pilietį — atsiranda nuogallai greitieji bėgikai gatvėse. Savotiškai sukrėtas padory žiūrova ir filmas "MANSON". Nors jis vadinamas dokumentiniu, tačiau "Manson" yra labiau lyg kokia serenada blogiui. Charles Manson palydovams leidžiama sumesti kalte už jų laukiniškai žiaurų, pakartotinai negailestingus žmogžudystes ant visuomenės slenkčio, kai tuo tarpu filmas mudo patį Mansoną daugiaspalvės šviesos spindulių rate ir prasmingai apdauoja jo vadinamos "giminės" — pasekėjų skausmą.

"Manson" mėgina dokumentuoti Mansono jaunūlių "šeimą", kurią 1969 m. užburė Kalifornijoje prisipažinęs žmogžudys Charles Manson, nužudęs Skaron Tate, La Bianca ir kitus. Filme parodomi pačių pasekėjų susukti filmai jų slėptuvėje Pietinėje Kalifornijoje. Tarp kitų "šeimos" narių, nutiestieji žmogžudžiai, kaip Patricia Krenwinkel, Leslie Van Houten ir kiti begėdiškai išplėtę akis, kalba tiesiog į žiūrovą apie Mansoną ir kaltina visuomenę. Tų daugelio žmogžudysčių faktai ir Mansono amerikoniško gyvenimo smulkmenos perduodamos pasikalbėjime su Vincent T. Burgliosi, buvusiu apskrities prokuroru, kuris buvo kaltininko rolyje tame teisme.

Filmas sukelia apmaudą jau pačioje pradžioje žvelnia daina, kuri neva reiškia, kad lyrikos tema yra Mansono "šeima". Filmo gamintojas ta daina, atrodo, tik, kad Manson ir jo gauja buvo "pasimėtę vaikai", besišaukiant padorios visuomenės pagalbos vienintelio būdu, koku jie sugebėjo. Elliniam asmeniui tai sunku suvokti.

Režisierius Laurence Merriek kažkur spaudoje pasisakė nenorėjęs Mansono pavaizduoti visiškai blogo, nes tada jis "supykintų ir atstumtų jaunūlius, kurie daugiausia dabar užplodo teatrą" (kaip garšalai pinigais šneka!!)

Tačiau, nenorėdamas jų netekti, Merriek suromantino patį Mansoną.

— Aš viską padaryčiau Charliui — šaukia viena jaunūlė. Ir nieks teisdrįsta jos paklausti "kodėl?"

Kitas gaujos narys teikia publikai:

— Mes esame, kuo jūs mus padarėte! —

Tačiau ir toji pastaba lieka neatsakyta.

Gal ir yra kur nors tiesos grūdėlis, tačiau žiūrovas to nesupras, kai mato jaunus veidus besišypsantiems, kai jie kalba, kaip turi mylėti šautuvą, nes jis yra mirtis, o mirtis yra... meilė, Dievas, laisvė — visa, tik ne mirtis.

Filmas susuktas, prieš, po ir per pačius 1969 m. Mansono "šeimos" siaubus. Kas baisiausia ir žmogaus protui neįprastina, kad jie visi kalba apie tą laikotarpį su nostalgija. Su meile prisimena narkotikų paveiktas orgijas, mitybą ir šiukšlių dėžų, gyvulišką gyvenimą kaimo padugnių kvartale. Charles Man-

son apkerėti, jie ir dabar apie jį galvoja, kaip Dievą, Kristų ar šėtoną. Lyg LSD būtų jų smegenis išplovęs taip, kad jie pametė visus niuansus ir gali tik jausminiai aukštinti brutalumą, seksą ir mirtį.

Nuąsdina ir tai, kad tie jaunūliai nebuvo kokie atstumtieji iš gyvenimo ar kriminalistai. Filmas parodo ir jų praeitį: pvz. aukšt. mokyklos išrinkta "karalaitė", ketas baigusis studentų, vienas net YWCA patarėjas.

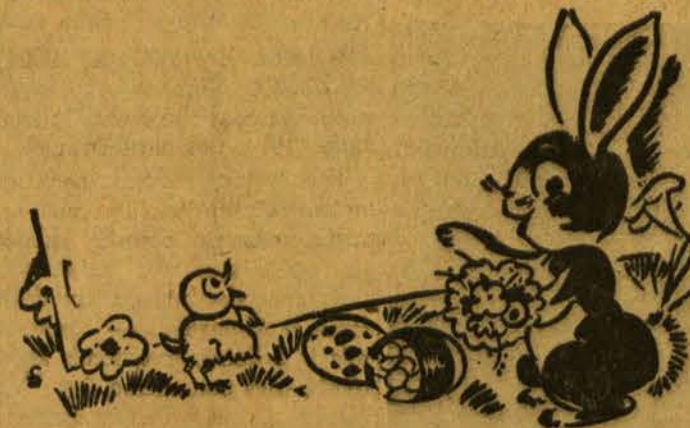
Mansono svajonė buvo prieiniga JAV-ės demokratijai. Jo planas buvo žudyti baltuosius, o už tai mesti kaltę juodiesiems, gi patarietams laimėjus rasinį karą —

atimti iš jų vadovybę. Užhipnotizuoti, narkotikų persunkti jaunūliai tuo tikėjo, nueidami ligi žudynių.

Niekur filme nėra nė žodelio nei pačių Mansono šeimos narių, nei filmo gamintojų, kad anos žudynės būtų pasmerktos, kad tai būtų pristatyta kaip moraliniai nusikaltimai. Anaipol. — Ką reiškia šešetas ar dešimtis žmogžudysčių prieš Vietnamo karą? — klausia jie. Ir "televizijai reikia smerkti", sako viena mergaitė. — Aš užaugau, maitinama žiaurių televizijos programų! —

da yra netikra.

Žodžiai gerai žinomi, bet jų galia Pačių "herojų" žodžiais tarant, ką pagaliau ir šis filmas išgudys. Kokius žvėris padarys iš dabartinio jaunimo, kuris eis žiūrėti tos "serenados blogiui"? Nors filmas skiriamas tik nuo 18 m. žiūrovams, tačiau ir tie dar yra per jauni stebėti beveik idealizuojamus žmogžudžius.

Linksmų Šv. Velykų Švenčių linkime

savo klientams, draugams ir pažįstamiems

BEVERLY HILLS FLORAL COMPANY

GENE & BARBARA DRISH, savininkai

2443 W. 63rd St. — Tel. PR 8 - 0833

"KAS TIK ĮMANOMA GELESE"

DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITAS ŠALIS

Prieš sudarant dovanų siuntinį savo giminėms Lietuvoje, pirmiausia pasitarkite su mumis, kas svarbiausia ir reikalingiausia jiems pasiųsti.

Pavasario ir vasaros sezonui siūlome šias prekes:

Nepermatomo nailono medžiaga suklelei.	\$10.00
Crimplene medžiaga suklelei.	\$11.50
Crimplene medžiaga su blizgučiais.	\$14.00
Nailoninės arba šilkinės skarelės	\$ 2.50
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$ 9.00
Gefituro medžiaga suklelei.	\$15.00
Labai gera angliška vilnonė eilutei medžiaga.	\$42.00
Dirbtinis Mink kailis paltui.	\$50.00
Nailoniniai išieginiai marškiniai.	\$ 8.50

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų ir kt. Persiunčiame pinigus dėl tokių prekių, kurias iš čia negalima pasiųsti.

Taip pat siūlome pasiųsti arba įsigyti savo naudojimui "Olimpia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E.2, England

Tel. 01 739 8734 or 460 2592

Reikalaukite mūsų kainoraščių, nurodykite savo pageidavimus.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS

Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis.

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biuras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patyrimą šioje srityje. KIEKVIENA GRUPĖ LYDĖS PATYRĘS KELIONIŲ PALLYDOVAS.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJE PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune) DATOS YRA SEKANČIOS:

BIRZELIO MĖN. 11 D.	— CHICAGO — UŽPILDYTA
BIRZELIO MĖN. 17 D.	— CHICAGO — NEW YORK — UŽPILDYTA
BIRZELIO MĖN. 27 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų
LIEPOS MĖN. 8 D.	— CHICAGO — NEW YORK — UŽPILDYTA
LIEPOS MĖN. 23 D.	— CHICAGO — 15 dienų
LIEPOS MĖN. 31 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Romoje
RUGPĖČIO MĖN. 4 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Romoje
RUGSEJO MĖN. 1 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — arba 20 dienų, sustoja Romoje
SPALIO MĖN. 2 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Helsinky

KELIONIŲ KAINOS BUS PASKELBTOS ARTIMOJE ATEITYJE.

Taipgi mūsų biuras organizuoja keliones į Havajus — vieng. 8 m. rugpjūčio mėnesį, kitą vasario mėnesį 1975 m. Patariama registruotis dabar.

DĖL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RASYKITE:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti giminės iš Lietuvos sudarome reikalingus išskvietimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame bilietus, parūpiname vizas — be jokio papildomo mokesčio.

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 LA 3-9852

4805-07 South Normandie Avenue

Telefonas TArds 7-1741-7

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKAS & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYŠ MODERNISKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvenhill 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTA AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 8-8575

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS

INSURED

6 3/4%

PER ANNUM \$5000 or more minimum 30 months

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM certificates \$5000 or more 4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM \$5000 or more 2 year min.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

MANO VAIKO PIRMOJI DIENA VOKIETIJOS MOKYKLOJE

NIJOLĖ SEMENAITĖ-ETZWILER

Ar ne Talmude pasakyta, kad mokslas jaunystėje — rašymas ant akmenų, senatvėje — rašymas ant smėlio.

Persikėlus porai metų į Vokietiją iš JAV-ų, pirmąsias susirūpinome tuo "rašymu ant akmenų". O vaikams, lyg tiems lepiams daigams, ne taip jau lengva prisigyti naujoje dirvoje. Ypač visai nemokant naujo krašto kalbos.

Taip mažasis Petriukas pergyveno savo "pirmąją dieną mokykloje" ir vėl — iš naujo. Jau viena tokia "pirmoji mokyklos diena" buvo, jam pradėjus eiti į mažųjų mokyklėlę Middlestone, Wisconsin, vadinamą "nursery school" — priešdarželė mokykla, kai jis buvo puse trečių metų. Niekas ypatingo! Jis tikrai išpaudė bučki mano žande atsivokindamas ir persitūrė per mokyklos slenkstį žaisti viduje.

O dvejiems metams pralėkusių, jis ir vėl išgyveno savo pirmąją dieną vaikų darželyje. Tai jau buvo tikra mokykla — reikšminga proga. Todėl pasigriebiau savo foto aparatą ir pripykščiau visą galybę nuotraukų. "Petriukas su pirmajais klases draugais", "Petrelis ir jo mokykla", "Petriukas ir jo vaikų darželio mokytoja", ir pabūčiau jį "Sudiev", pati nuskubėjau namo.

Ir taip prasidėjo jo mokyklinė karjera, kad tik testusi, štemptai dirbant, juo tolyn, juo smarkyn, kol pabaigęs universitetą už kokių dvidešimties metų.

Taip aš galvoju. Tačiau čia, Vokietijoje, vaikų darželis yra privatus reikalas, o taipgi gan sunkiai prieinamas ir skiriamas daugiau mažesniems vaikams. Taip ir atsidūrė Petriukas, ne visai pilnų šešerių metų, kaip pirma, prie mokyklos durų svetimame krašte, kurio kalbos neapvaldė jo liežuvis.

Savotiškas pirmojo papirkimas. Ir taip jis turėjo savo Erster Schultag ir vėl nuo pat pradžių, tik šį kartą vokiškai nepaprastai išpuštą.

Jau iš anksto sužinojome iš kaimynų vokiečių, kad tėvai turi duoti savo vaikui popierinį kūgį — Schultüte, pilną saldinių, žaislų ar kitokių vaikų gėrybių. Tai lyg savotiškas atlyginimas vaikui už tą sielvartą, apleidžiant namus. Mes skubiai nupirkome tokį kūgį, gal daugiau pėdos ilgio, ir galvojome, kuo čia dabar geriau jį pripildyti. Koks buvo mūsų nustebimas, kai iš viršaus atbėgęs mažas kaimynų berniukas vokiečių, pamatęs jį, neslėpdamas pasipiktinimo, šūktelėjo:

— Oh, sooo kleines?! — (Ach, taaaip mažas?!)

Tik tada mes sužinojome, kad standartinis kūgio dydis buvo tris kartus didesnis — mažesniai apie trejetą pėdų ilgio, o tie "mažiukai" paprastai duodami kitiems broliams ir seserims šeimoje — lyg laimikis atminimui.

Mūsų nelaimel, kol nuskubėjo

me vėl atgal į Woolworth (o, taip, kaip be jo — mes jį čia turime!), visi didieji jau buvo išgrabstyti ir parduoti. Taip vargšas Petrelis nuėjo į mokyklą, laikydamas rankutėse vargdienio tuetę.

Smalsumo vedama, pasiteiravau, ar šis paprotys yra naujadaras. Pasirodo, šitaip vaikas "paperkamas" nuo senų senovės, tik karo metu, aišku kodėl, nebuvo jis praktikuojamas.

Mokslo metai pradami pamaldomis

Dienos iškilmės prasidėjo specialiomis pamaldomis vietinėje Evangelische Kirche, nors mokykla yra vieša (valstybės), bet liuteronų bažnyčia yra dominuojanti šiaurės Vokietijoje, tad dauguma mokyklų funkcijų yra ir bažnyčios laiminamos.

Kai atvykome pamaldoms, linksmai gaudė varpai, džiugiai sveikindami tuos šimtus mažylių vaikų — naujuosius mokulus, kurie bailiai žygiavo plačiai išskėstomis akutėmis į bažnyčią!

Kiekvienas vaikutis ant nugaros turėjo ryškių spalvų kuprinę — ranzen, kuri paliko jo rankas laisvas, kad po mokyklos iškilnių jis galėtų paimti tuetę, tėvų atsiuntę. Fotografai iš visų pusių malė aplinkui, kiekvienas jų su specialia atspara — juoda mokyklos lenta, ežiū, mokyklos suolu — prie kurios nutrauktų tavo vaika — tik už DM 25 — 10 dol.!

Dialogas bažnyčioje

Pamaldos prasidėjo paprastai — giesmė, tada malda, o aš sau mintyse pradėjau svarstyti, kaip kunigas išlaikys šiuos vaikus ramiai visą pusvalandį. Gerai, bet

Chicagos Lietuvių Moterų klubo ruošiamo Gintaro ballaus debutančių susipažinimo arbatėlėje, dr. Kazio ir Dailos Bobelių rezidencijoje, East Dundee, Ill. Sėdi klubo garbės narė Bronė Kalvaitienė ir klubo pirmininkė Sylvia Petrošienė. Stovi iš kairės: Daila Bobelienė, ballaus rengimo komiteto pirmininkė; Linda Savickaitė, Susan Sharke, Joanne Ramanaitė, Marcia Ave Evans, Karen Staskon, Nancy Norbutaitė, Rūta Bobelytė ir Irena Mažeikaitė. Gintaro ballaus įvykis birželio mėn. 22 d. Conrad Hilton viešbutyje, Chicagoje.

me link mokyklos, kiekvieno vaiko veidelis spindėjo smalsiu laukimu naujų nuotykių. Gimnastikos salė buvo kimšte prikimšta vaikų ir tėvų. Pirmo skyriaus vaikai sėdėjo pirmoje eilėje, o jų kuprinės tvarkingai iškištos jų užpakalyje. Mokyklos vedėjas pratarė keletą nuobodžių žodelių, o tada vyresniųjų skyrių mokiniai perėmė vadovavimą ir pravedė žavingą programą — dainos, šokiai ir solo.

Ligi šio momento buvo vis pabrėžiama, kiek daug džiaugsmo yra mokykloje. Tačiau ligšiol absoliučiai nieko neparagauta, kas iš tiesų yra mokykla ar mokyklas.

Speciali kepurė, kad nesuvažinėtu mašina

Tačiau visi juokai, žaidimai ir džiaugsmas turėjo pulti liepto galą. Ir, pagaliau, mokinukai buvo nuvesti į atitinkamas klases.

Tada, tėvams budint koridoriuje, vaikai turėjo 15 min. supažindinimą su "klase", kurioje jie sutiko savo mokytoją ir klases draugus, su kuriais jiems reikės išgyventi visą dešimtį metų (klasė neatskiriama nuo 1 iki 10-to skyriaus).

Kai vaikučiai išėjo iš klases, jie buvo apsikrovę saldainiais, knygomis, dantų šepetėlių dėžutėmis ir Muetzėmis — geltonomis ir žaliomis megztomis kepurėmis. Mes pamariume, jog Vokietiją užplūdo Packer Backers. (Žalia ir geltona yra Green Bay Packers — Wisconsin ir Chicago mėgiamiausios komandos spalvos. Packer Backer yra tos komandos sporto gerbėjai).

Ne, tos kepurės — tik naujas prietaisas automobilistams perspėti, kad šie vaikučiai yra naujokai gatvėse.

Ir taip mes keliavome namo su ranzen, tuete ir muette, truputėlį sujaukinti, labai paveikti, bet vis dar sunkiai suprasdami, kokia iš tikrųjų ta vokiška mokykla yra.

Kitą kartą apie tai.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

* Lietuvos gen. konsulė Juzė Daužvardienė buvo pakviesta Chicagos burmistro R. Daley į iškilmingus Astronautų pietus kovo 26 d., besilankant mieste 9 astronautams. Mūsų generalinė konsulė taipgi dalyvavo konsulinio klubo išvykoje į First National Banką Chicagoje. Jame buvo apžiūrėta meno kolekcija, viena didžiausių ir geriausių privačių kolektyvų pasaulyje. Čia dvejetas moterų žymiai pasidarbavo, tai kūratorė Pat Farmer ir Katherine Kuh, meno žinovė ir kritikė, kuri važinėja ir iš viso pasaulio atranka daugiau meno kūrinių.

Konsulinio klubo programos organizatorė ir vedėja yra gen. konsulė J. Daužvardienė.

Kiekvienas literatūrinis bandymas yra sveikintinas dalykas, ypač tada, kai jame matyti tam tikrų pradinių žiedų, kurie, laikui bėgant, gali pražydėti gražių gėlių puokšte. Kaip reikalinga prižiūrėti gėlę, nuolat ją laistant, rūpinantis, kad turėtų užtektinai saulės, aplink ją išraunant piktžolę, taip pat ir literatūroje reikalinga išmokyti stilingą kalbą, parinkti įdomias temas ir t. t. Jaunoji keturiolikmetė šikagietė Dvilė Užubalytė yra naujausia mokinė, pradėjusi literatūrinę sodininkystę. Josios pirštai laiko tą nuostabią literatūrinę įrankį — plunksną, kuri skleidžia įdomią kūrybą mūsų mažiesiems skaitytojams naujai pasirodžiusioje knygoje "Šmiksčius ir Kompanija". Ją išleido Kernavės skaidrių tuntas Chicagoje. Knygą spausdino Morkūno spaustuve.

Šmiksčius iš tikrųjų nėra jos pirmas literatūrinis bandymas, tai tik Dvilės pirmutinė pasakos knygutė. Dvilės raštai dažnai užtiknami "Skautų aide", "Eglutėje", "Tėvynės Žvaigždutėje" bei įvairiuose stovyklų ir mokyklų leidiniuose. Autorės gabumai ne viena sykį buvo apvainikuoti: 1969 ir 1972 ji laimėjo Kernavės tunto skelbtus rašinių konkursus. Su "Šmiksčius ir Kompanija" autorė žengia dar žingsnį į naują literatūrinę karjerą. Tuo pačiu negalima užmiršti

Alina Grinienė - Miliusytė

PIRMOJI LIETUVĖ, LAIMEJUSI VISUOMENININKĖS PREMIJĄ

Alina Grinienė-Miliusytė yra pirmoji moteris, laimėjusi Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos skiriamą premiją visuomenininkė. Premija 500 dol. Ją A. Grinienė gavo 31 d. pasikyrė Europoje sudarytoji juri komisija: R. Bačkis (Prancūzija), prel. P. Celiešius (Vokietija), V. Natkevičius (Vokietija) dr. J. Pečiulionytė (Sveicarija) ir prel. L. Tulaba (Italija). Premijos mecenatas kun. J. Prunekis. A. Grinienė yra rašytoja dr. Jono Griniaus žmona, gyvena Miunchene. Yra buvusi veikli pogrindžio rezistencijoje, dirba su Vasario 16 gimn. moksleiviais, vadovauja šokių grupėms, vaikų stovykloms, dirbo Amerikos Balse Miunchene, Balfe, keliais atvejais buvo Liet.

Fronto bičiulė ir ateitininkų sėdaraugis valdyboje, Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto valdyboje, keletą metų pirmininkavo Lietuvių moterų klubų federacijai Vokietijoje, nuo 1967 m. pakviesta dirbti Europos Lietuvių sielovados centre. A. Grinienė yra gimusi Tverėje, baigusi Sv. Kazimiero gimn. Kaune. Vyt. Did. universitetė, Teol. filosofijos fakultete, studijavo lietuvių ir prancūzų literatūrą, pedagogiką ir psichologiją; 1943 m. Vilniuje gavo universiteto baigimo diplomą kaip romanistė. Buvusi gimnazijų mokytoja išeivijoje, Vasario 16 gimn. bendrabučio vedėja. Bendradarbiavo Tėv.

Pirmasis literatūrinis bandymas — mažiesiems lietuviukams puikčiausia dovana

RAIMUNDAS LAPAS

Kiekvienas literatūrinis bandymas yra sveikintinas dalykas, ypač tada, kai jame matyti tam tikrų pradinių žiedų, kurie, laikui bėgant, gali pražydėti gražių gėlių puokšte. Kaip reikalinga prižiūrėti gėlę, nuolat ją laistant, rūpinantis, kad turėtų užtektinai saulės, aplink ją išraunant piktžolę, taip pat ir literatūroje reikalinga išmokyti stilingą kalbą, parinkti įdomias temas ir t. t. Jaunoji keturiolikmetė šikagietė Dvilė Užubalytė yra naujausia mokinė, pradėjusi literatūrinę sodininkystę. Josios pirštai laiko tą nuostabią literatūrinę įrankį — plunksną, kuri skleidžia įdomią kūrybą mūsų mažiesiems skaitytojams naujai pasirodžiusioje knygoje "Šmiksčius ir Kompanija". Ją išleido Kernavės skaidrių tuntas Chicagoje. Knygą spausdino Morkūno spaustuve.

Šmiksčius iš tikrųjų nėra jos pirmas literatūrinis bandymas, tai tik Dvilės pirmutinė pasakos knygutė. Dvilės raštai dažnai užtiknami "Skautų aide", "Eglutėje", "Tėvynės Žvaigždutėje" bei įvairiuose stovyklų ir mokyklų leidiniuose. Autorės gabumai ne viena sykį buvo apvainikuoti: 1969 ir 1972 ji laimėjo Kernavės tunto skelbtus rašinių konkursus. Su "Šmiksčius ir Kompanija" autorė žengia dar žingsnį į naują literatūrinę karjerą. Tuo pačiu negalima užmiršti

IŠ MOTERŲ PASAULIO

* Dr. Aldona Labokienė - Valienė, sėkmingai besireiškianti mene, buvo atžymėta amerikiečių, kaip dailininkė JAMA, Amerikiečių medicinos sąjungos žurnalo, vasario 4 d. numerio viršelis buvo papuoštas dail. Aldonos Labokienės - Valienės vad. "etching". Minimas žurnalas, kurio tiražas 300,000 ir vien už JAV-ų ribų siekia per 80,000, taipgi įsidėjo ilgesnį aprašymą apie mūsų dailininkę. Suminėje, kad ši gabi gydytoja, pamilusi meną, studijas baigė Academy Of Fine Arts, taip pat pridūrė žodį apie jos sėkmingas parodas, vieną jų Toronte — Galaksas "etching". Pridėjo, kad dar vieną įdės ateityje.

* Nijolė Semėnaitė - Etwiler, mūsų bendradarbė, porą metų gyvenanti Hamburge, Vokietijoje, su savo šeima tarpsemestrinių atostogų metu važinėjo po Europą. Automobilium lankė Vokietiją, Austriją, Italiją (Veneciją, Siëną, Florenciją, Romą ir kit.). Kiek anksčiau kitų atostogų laikų svečiavosi Londone ir Kopenhagoje. Džiaugėsi Luebecko lietuvių vaikų gimnazijos lietuvių vaikų išimtu nuosirdumu. Dabar grįžo ir vėl įsijungė į Hamburgo Moterų federacijos klubą, į kurį ji įstojo, vos susitikusi su lietuviams, ypač simpatingos Teresės Lipšienės paveikta. Klubui vadovauja dr. Liucija Pašaitienė. Klubas — mažas skaidrius, bet griebiasi didesnių uždavinų.

MOTERYS, NEPYKITE ANT SAVO VYRŲ — ISSIBARKITE ANT GELIŲ

Jau seniai gydytojai pataria nesibarti šeimose, negadinti nervų, nei sveikatos vienas kitam.

Tačiau jau kelintą kartą spaudoje sakoma, kad vaikams reikia tvirtos drausmės.

Dabar riet Rose Kennedy savo atsiminimuose rašo, kad ji savo vaikams sudrausminti grieždavosi iš pakabiklio padarytos vielinės vytinės.

Neseniai amerikiečių spaudoje pradėta kalbėti, kad ne tik vaikams, bet ir augalams ar gėlėms būte reikia drausmės. Jau daug kartų buvo sakoma, kad jei kalbės maloniai ir augalus — gėles, susodintas vazonuose, jos augs daug greičiau. Tačiau, jei pradėsi bartis, kaip žirniais berti savo nepasitenkinimą, kam neauga ar pageltonuoja lapai — augalai bus dar geriau ir pradės sparčiai žaliuoti.

Pasirodo, kad besibarant, šaukiant ir rėkiant, išpučiama daugiau grynaanglio (carbon dioxide), kuris taip reikalingas augalams.

le toks yra Adelardas, nuo pirmo nuotykių iki pačios pasakos pabaigos. Šių daugelio Adelardo nelaimių kaltininkas — vargšas katinukas Šmiksčius. Tačiau skaitytojas vis pasigailės to nelaimingo katinėlio, nes jis savo "charakteriu" sukelia savotišką meilę jam.

Su šiuo pirmutiniu žiedu literatūriniam sode, tikime iš jaunosios Dvilės Užubalytės sulaukti kas pavasarį naujų literatūros gėlių puokščių, kurios džiugins ir gaivins mūsų mažuosius skaitytojus savo lengvu skaidriu humoru!

Putnamo seselių rėmėjos Chicagoje rinktali. Iš kairės: O. Vencloviene, J. Dockienė, Z. Pupienė, S. Endrijonienė ir D. Augienė.

Nuotr. V. Jasinevičius